

Berättelse

om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit;

gifven Stockholms slott å rikssalen den 18 Januari 1898.

Under det förflutna året har Konungens tjugufem års regeringsjubileum blifvit firadt med en lika allmän som varm och upprigtig tillslutning från folkets sida, och har Konungen vid detta tillfälle från främmande Furstar och Statschefer fått emottaga förnyade bevis på de vänskapliga tänkesätt de hysa för Konungen, det Kungliga huset och de förenade rikena.

Hans Kongl. Höghet Hertigens af Vestergötland förmälning med Hennes Kongl. Höghet Prinsessan Ingeborg af Danmark, som firades i Köpenhamn den 27 sistlidne Augusti, har förverkligat Kongl. Maj:ts och det Kungliga husets käraste önskningsar. De tvenne Konungahusens glädje öfver denna förening fann ett innerligt gensvar i de tre folkens deltagande kärlek och hyllning.

Kongl. Maj:ts ratifikation å den i Stockholm den 2 Maj 1896 afslutade handels- och sjöfartstraktat mellan de förenade rikena och Japan har gifvits den 9 April 1897 och den 1 påföljande Maj utvexlats emot den af Kejsaren af Japan utfärdade ratifikation. Sistnämnda dag undertecknades ett tilläggsprotokoll angående tolkningen af vissa uttryck i traktaten.

Ratifikation af handels- och sjöfartstraktat med Japan.

Deklaration
angående ord-
nande af trak-
tatförhållan-
dena med re-
gentskapet
Tunis.

Den 5 Maj 1897 har i Paris undertecknats en deklARATION med Frankrike angående ordnande af de förenade rikenas traktatförhållanden med regentskapet Tunis. Kongl. Maj:ts ratifikation å denna deklARATION är utfärdad den 18 Augusti och den 11 September i Stockholm utväxlad emot Franska presidentens ratifikation.

Konvention
med Ryssland
angående re-
gala laxfisket i
Torneå elf.

De underhandlingar, som under flera år förts med Kejsarl. ryska regeringen beträffande frågan om ett fortsatt samfäldt brukande af svenska och ryska kronornas laxfiske i Torneå elf, hafva ledt till afslutandet den 23 (11) Februari 1897 af en konvention i ämnet. Kongl. Maj:ts ratifikation af denna konvention har gifvits den 28 Maj och den 4 Juni utväxlats mot Kejsarens af Ryssland ratifikation.

Deklaration
med Ryssland
angående stad-
gar för fisket i
Torneå elf.

I sammanhang med ofvanberörda konvention har genom undertecknandet i Stockholm den 23 (11) Februari 1897 af en deklARATION öfverenskommelse träffats med Kejsarl. ryska regeringen rörande fastställande af stadga för fiskets bedrivande inom Torneå elfs fiskeområde att gälla lika för konungariket Sverige och storfurstendömet Finland.

Underhandlin-
gar med Tysk-
land om kon-
vention an-
gående hem-
sändande af
fattiga.

De med Kejsarl. tyska regeringen inledda underhandlingarna angående afslutande af en konvention rörande ömsesidigt hemsändande mellan Sverige och Tyskland af fattiga m. fl. hafva under år 1897 fortgått.

Underhandlin-
gar angående
skydd för den
industriella
eganderätten.

Såväl med Tyskland som Ryssland hafva jemväl fortgått underhandlingar om afslutande af öfverenskommelser rörande ömsesidigt skydd för den industriella eganderätten.

Utbyte af lagar
m. m. rörande
arbetarefrågor.

Med Tyska riket har öfverenskommelse träffats om regelbundet utbyte af lagar, förordningar, statistik m. m., som beröra arbetarefrågor.

Internationel
konvention an-
gående vissa
till civilproces-
sen hörande
ämnen.

Sedan på förslag af Kongl. nederländska regeringen en internationel konvention beträffande vissa till civilprocessen hörande ämnen under den 14 November 1896 afslutats i Haag mellan Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Schweiz och Spanien, har den 1 Februari 1897 i Haag undertecknats ett protokoll, tillkännagifvande de förenade rikenas anslutning till sagda internationella konvention. Den 22 Maj undertecknades i Haag af samtliga signatärmagterna ett tilläggsprotokoll innehållande närmare tolkning af vissa punkter i konventionen. Tyskland och Österrike-Ungern hafva sedermera tillkännagifvit sin anslutning till såväl konventionen som tilläggsprotokollet. Ratifikationerna af dessa aftal hafva emellertid ännu icke utväxlats.

Vid den i Washington förliden sommar församlade internationella post- Vid internatio- kongress, deri de förenade rikena genom ombud deltagit, hafva den 15 Juni nells postkon- 1897 afslutats och undertecknats en verldspostkonvention, ett aftal angående gressen i Washington afslutade aftal. utvexling af bref och askar med angifvet värde, ett aftal angående postanvisningsrörelsen, en konvention angående utvexling af postpaket, ett aftal angående abonnement genom postverkens förmedling å tidningar och andra periodiska skrifter samt ett aftal angående inkasseringrörelse. Ratifikationer af dessa aftal hafva hittills endast afgifvits af Nord-Amerikas Förenta Stater, för hvad verldspostkonventionen angår, och af Belgien för samtliga sex öfverenskommelserna.

Genom särskilda diplomatiska akter hafva britiska protektoratet Sarawak, Anslutningar Oranjestadstaten och Korea vunnit inträde i verldspostföreningen, hvarjemte Peru till de inter- biträdt den i Wien år 1891 afslutade internationella konvention angående utvex- nationella post- öfverenskom- melserna. ling af postpaket, samt tyska territoriet i sydvestra Afrika biträdt det i Wien samma år träffade internationella aftal angående postanvisningsrörelsen.

Deklarationer rörande telegrafkorrespondensen mellan de förenade rikena Öfverenskom- och Ryssland hafva utfärdats i Stockholm den 18 Juni och i St. Petersburg melse med Ryssland an- den 22 (10) Juni 1897 samt utvexlats i St. Petersburg den 25 (13) i samma gående tele- grafkorrespon- månad. dens.

Sedan vid den internationella telegrafkonferensen i Budapest år 1896, Internationellt telegrafregle- hvari äfven de förenade rikena genom ombud deltagit, antagits ett revideradt mente och tariffer. reglemente för den internationella telegraftjenstgöringen med tillhörande två tariffbilagor, och Kongl. Maj:t för de förenade rikenas del godkänt desamma, har vederbörligt tillkännagifvande derom på diplomatisk väg lemnats.

Tillkännagifvanden hafva emottagits derom, att britiska kolonien Ceylon Anslutningar afvensom tyska hafstelegraf-sällskapet för dess undervattenskabel mellan Bor- till den inter- kum och Vigo tillträdt den i St. Petersburg år 1875 afslutade internationella tele- nationella tele- grafkonventionen. grafkonventionen.

Från schweiziska förbundsrådet har tillkännagifvande ingått, att serbiska Internationella byrån för indu- regeringen antagit det vid den internationella eganderättskonferensen i Madrid striel egande- rätt. den 15 April 1891 upprättade protokoll n:o 3 angående bidragen till upprätt- hållande af den internationella byrån för unionen till skyddande af den indu- striella eganderätten, äfvensom att, sedan sålunda det ifrågavarande protokollet numera biträdts af samtliga till unionen hörande stater, detsamma träd i kraft och komme att tillämpas från och med innevarande års början.

4 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

Industriell eganderättskonferens. Uti den under nästlidne December månad i Bryssel af unionen till skyddande af den industriella eganderätten hållna konferens hafva de förenade rikena genom särskilda ombud deltagit.

Anslutning till den internationella sundhetskonventionen i Paris 1894. Kongl. Maj:t har beslutat att för de förenade rikenas del tillträda den vid den internationella sundhetskonferensen i Paris den 3 April 1894 afslutade internationella konvention om åtgärder mot kolerans utbredning vid Röda hafvet och Persiska viken äfvensom dertill hörande under den 30 sistlidne Oktober undertecknade tilläggsdeklaration.

Internationell sundhetskonferens. De förenade rikena hafva genom ombud deltagit i den internationella sundhetskonferens, som under Februari och Mars 1897 hölls i Venedig, för att öfverlägga om vidtagande af gemensamma åtgärder till förekommande af den indiska böldpestens inträngande och spridning i Europa.

Åtgärder mot indiska böldpesten. På framställning af turkiska regeringen har ett af internationella sundhetsrådet i Konstantinopel framställt förslag om vidtagande af vissa åtgärder, afsedda att skydda Europa emot den indiska böldpesten, godkänts af Kongl. Maj:t, under förutsättning att detsamma biträddes jemväl af öfriga större sjöfartsrikande stater.

»Röda Korsets» 6:te konferens. I »Röda Korsets» 6:te konferens, som under September månad 1897 hållits i Wien, hafva de förenade rikena genom ombud deltagit.

12:te internationella medicinska kongressen. I den 12:te internationella medicinska kongressen, som under sistlidne Augusti sammanträd i Moskva hafva de förenade rikena varit genom särskilda ombud representerade.

Internationell konferens angående åtgärder mot spetelskan. Uti en i Berlin under sistlidne Oktober månad hållen internationell konferens för öfverläggningar om åtgärders vidtagande i syfte att hindra spridandet af spetelska hafva de förenade rikena genom särskilda ombud deltagit.

Internationell rättsmedicinsk kongress. Genom särskildt ombud har Sverige deltagit i en under Augusti månad 1897 i Bryssel hållen internationell rättsmedicinsk kongress.

8:de internationella apotekarekongressen. Uti 8:de internationella apotekarekongressen, som under Augusti månad 1897 hållits i Bryssel, hafva de förenade rikena genom särskilda ombud deltagit.

Uti de internationella kongresser, som under utställningen i Bryssel nästlidet år derstädes sammanträdt för afhandlande af till arbetarefrågan hörande ärenden, nemligen en angående olycksfall vid arbete, en angående söndags-hvila, en om beredande af billiga bostäder för arbetare, hafva de förenade rikena deltagit genom särskilda ombud; hvarjemte Sverige genom särskildt ombud varit representeradt i en jemväl i Bryssel hållen kongress rörande arbetarelagstiftning.

Kongressen i Bryssel angående arbetarefrågan.

Uti den under förliden höst i Bryssel hållna 6:te internationella kongressen mot missbruk af spritdrycker har Sverige genom särskildt ombud deltagit.

6:te internationella kongressen mot missbruk af spritdrycker.

Vid internationella orientalistkongressens 11:te sammanträde i Paris under sistlidne September månad hafva de förenade rikena varit genom särskilda ombud representerade.

11:te internationella orientalistkongressen.

Kongl. Maj:t har sändt ombud till den 2:dra internationella bibliotekskonferensen i London under Juli månad 1897.

Internationel bibliotekskonferens.

Likaledes har ombud sändts till den 12:te arkeologiska och historiska kongressen i Malines under sistlidne Augusti månad.

Arkeologisk och historisk kongress.

I en internationel geologisk kongress, som under nästlidne sommar hållits i S:t Petersburg, hafva de förenade rikena deltagit genom särskilda ombud.

Internationel geologisk kongress.

Vid internationella statistiska institutets sammanträde i S:t Petersburg under nästlidne sommar hafva ombud från de förenade rikena jemväl varit närvarande.

Internationel statistisk kongress.

I en internationel kongress för mariningeniörer, som under sistlidne Juli månad sammanträdt i London, hafva de förenade rikena varit genom särskilda ombud representerade.

Internationel mariningiör kongress.

För att undersöka bästa sättet för organisationen af de förenade rikenas diplomatiska och konsulära representation i Japan och Kina har Kongl. Maj:t till dessa länder utsändt ett med diplomatisk karakter försedt särskildt ombud.

Särskild mission till Ostasien.

Berättelse an- Berättelse angående rättsväsendet i riket för år 1896 har blifvit afgifven
gående rätts- och i vanlig ordning till trycket befordrad.
väsendet.

Utfärdade för- Under nedannämnda dagar har Kongl. Maj:t utfärdat följande af Kongl.
fattningar. Maj:t föreslagna och af Riksdagen dels i oförändradt skick, dels med vissa för-
ändringar antagna författningar, nemligen:

- 1897 den 5 Mars: lag, innefattande särskilda bestämmelser om jernvägs-
aktiebolag;
» » » » lag angående ändring i vissa delar af lagen om skydd
för varumärken den 5 Juli 1884;
» » 26 » lag angående Kongl. Maj:ts Högsta Domstols tjenst-
göring på afdelningar;
» » » » lag om ändring i vissa delar af förordningen angående
patent den 16 Maj 1884;
» » 12 Maj: lag med vissa bestämmelser om Riksbankens sedelutgif-
ningsrätt, så ock angående forum för Riksbanken;
» » » » ansvarighetslag för fullmäktige i Riksbanken;
» » » » ansvarighetslag för ledamöter i styrelserna vid Riksban-
kens afdelningskontor;
» » 28 » lag om ändring i vissa delar af lagen angående egande-
rätt till skrift den 10 Augusti 1877;
» » » » lag angående rätt att efterbilda konstverk;
» » » » lag angående rätt att återgifva fotografisk bild;
» » » » lag om beräkning i vissa fall af tid, som afses i förord-
ningen angående patent och i lagen om skydd för
varumärken;
» » 19 November: lag om ändrad lydelse af 10 § i förordningen angående
lagfart å fång till fast egendom den 16 Juni 1875;
» » » » lag om ändrad lydelse af 41 § konkurslagen den 18
September 1862;

och har Kongl. Maj:t tillika, i den ordning § 87 regeringsformen föreskrifver,
med bifall till senast församlade Riksdags förslag, låtit utfärda:

- 1897 den 28 Maj: lag angående ändrad lydelse af 15 kap. 24 § straff-
lagen;
» » 19 November: lag angående ändrad lydelse af 15 kap. 2 § rättegångs-
balken.

Härjemte har Kongl. Maj:t låtit utfärda:

- 1897 den 3 April: kungörelse angående vilkoren för åtnjutande af de från
1898 års början fastställda löneförmåner för vissa
embets- och tjenstemän i Nedre Justitierevisionen.

Sedan Kongl. Maj:t den 26 Mars nästlidna år utfärdat lag angående Högsta Högsta Domstolens Domstolens tjänstgöring på afdelningar, hvilken lag trädte i kraft den 1 derpå följande Maj, har den i samma lag förutsatta ökning af Högsta Domstolens ledamöter från 16 till 18 med sistnämnda dag vidtagits.

I sammanhang härmed hafva vidtagits åtgärder för inrättande redan under Nedre Justitierevisionen. år 1897 af två nya rotlar i Nedre Justitierevisionen.

Såsom förstärkning af Nedre Justitierevisionens arbetskrafter har medgifvits Tillfällig förstärkning af anställande af en extra revisionssekreterare äfven under innevarande år till och Nedre Justitierevisionens arbetskrafter. med den 30 April.

Öfver de i berättelsen till 1897 års riksdag omförmälda förslag till lagar Utlåtanden dels angående ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, förorsakad öfver författningsförslag. af embets- eller tjänsteman, som med utsökningssmål har befattning, dels angående de svenske lapparnes rätt till renbete i Sverige och angående renmärken och dels om krigsdomstolar och rättegången derstädes hafva de enligt uppgift i nämnda berättelse infordrade utlåtanden till Kongl. Maj:t inkommit, hvarefter öfver ifrågavarande lagförslag jemväl Högsta Domstolens utlåtande infordrats.

I anledning af Riksdagens skrifvelse rörande ifrågasatta ändringar i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880 hafva, enligt Kongl. Maj:ts medgifvande, med hithörande förhållanden Tillkallande af sakkunnige. kunnige män varit tillkallade för att vid frågans behandling inom Justitiedepartementet lemna biträde, hvarefter Kongl. Maj:t beslutat att öfver uppgjordt förslag till lag angående ändring i vissa delar af nämnda förordning inhemta Högsta Domstolens yttrande.

Sedan, på sätt af berättelsen till 1896 års riksdag inhemtas, Kongl. Maj:t Tid för tillämpning af förordnat, att Vesterbottens mellersta domsaga skall fördelas i två tingslag, det beslutad tingslag, omfattande Burträskts nuvarande tingslag och det andra, benämndt Nysätra lagsreglering. tingslag, omfattande Bygdeå, Nysätra och Löfångers nuvarande tingslag, har Kongl. Maj:t bestämt, att berörda reglering skall träda i verket med 1902 års början.

Efter vederbörandes förslag har Kongl. Maj:t fastställt ny aflöningsstat för Aflöningsstater för rådstufvurätter och magistrater. magistraten i Alingsås samt för borgmästaren i Örebro äfvensom meddelat föreskrifter angående magistratsledamöternas i Arboga löneförmåner och angående ändring i den för rådstufvurätten och magistraten i Nyköping fastställda lönestat.

Reglering af rikets indelning. Regleringen af oregelbundenheter i rikets indelning har under år 1897 fortsatts; och hafva äfven i öfrigt förändringar i den judiciella indelningen blifvit vidtagna, i det att till städerna Ronneby och Oskarshamn blifvit lagda vissa närbelägna områden.

Arméns vapenöfningar.

Arméns vapenöfningar hafva under år 1897 omfattat:

vid de garnisonerade trupperna: öfningar för befäl och manskap under de vanliga exercistiderna, rekrytutbildning och skolor för underbefälsutbildningen under hela eller större delen af året samt detaschementsöfningar med i Stockholm förlagda trupper, hufvudsakligen tillhörande fjerde arméfördelningen;

vid det icke garnisonerade infanteriet — med nedan nämnda undantag —: rekrytmöte i 50 dagar i två omgångar, förberedande korpralskola i 50 dagar, korpralskola i 100 dagar, möte för de till staben hörande officerarne i 5 dagar, officersmöte i 5 dagar och regementsmöte i 22 dagar. Rekrytskola samt förberedande korpral- och korpralskola hafva anordnats i två perioder, hvardera af omkring $\frac{1}{2}$ år, vid andra och femte arméfördelningarnas regementen, rekrytskola i en period af enahanda omfattning vid fjerde arméfördelningens regementen samt förberedande korpral- och korpralskola i två liknande perioder vid fjerde arméfördelningens regementen och Gotlands infanteriregemente. Vid fjerde arméfördelningens regementen har rekrytmöte i 50 dagar i en omgång egt rum;

vid det icke garnisonerade kavalleriet — med nedan nämnda undantag —: rekryt- och remontmöten i två omgångar med 100 dagar i första och 75 dagar i andra omgången, möte för de till staben hörande officerarne i 5 dagar, befälsmöte för officerare i 15 dagar och för underofficerare samt korpraler m. fl. i 10 dagar äfvensom regementsmöte i 23 dagar. Rekryt- och regementskolor hafva pågått vid Skånska husar- och dragonregementena samt vid Norrlands dragonregemente under hela året, utom under tiden för regementsmötet, vid det senare regementet utan afbrott för detta möte beträffande den del af regementskolan, som omfattar remontskolan;

med beväringen: rekrytmöte vid infanteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen i 68 dagar samt vid kavalleriet i 90 dagar, äfvensom regementsmöte i 22 dagar vid de förstnämnda truppslagen.

Under regementsmötena hafva fälttjänstöfningar, afseende gemensamt uppträdande af flera vapenslag, egt rum dels i större omfattning med trupper, hufvudsakligen tillhörande femte och sjette arméfördelningarna, dels i mindre omfattning med trupper, tillhörande tredje arméfördelningen.

Vid infanterivolontärskolorna å Karlsborg, i Hernösand och i Ronneby, hvilka började den 25 sistlidne September, undervisas respektive 348, 115 och 78 elever. Infanterivolontärskolorna.

Vid Norrbottens regementes volontärskola å Notviken afslutades den 30 sistlidne September den kurs, som började den 1 Oktober 1895. Den två-åriga kurs, som tog sin början den 1 Oktober 1896, har fortgått under hela år 1897 och en ny två-årig kurs tagit sin början den 1 Oktober sistnämnda år, med tillsammans 44 elever. Norrbottens regementes volontärskola.

Vid kavalleriskolan i Stockholm, som började den 25 sistlidne September, undervisas 83 elever. Kavalleriskolan.

Fältöfningar hafva under år 1897 varit anordnade för officerare af generalstabens, fortifikationen, kavalleriet äfvensom vid andra och fjerde arméfördelningarna samt för intendenturcorpsen. Fältöfningar.

Till infanteriskjutskolan å Rosersberg hafva såsom elever varit beordrade 40 officerare; hvarjemte 7 regementsofficerare af infanteriet, 1 af kavalleriet och 2 af artilleriet hafva bevistat öfningarna under 13 dagar. Skjutskolor.

För fältartilleriet har en skjutskola varit anordnad å Marma och för fästningsartilleriet en å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

Till gymnastiska centralinstitutet hafva såsom elever beordrats: i instruktörskursen 26, i gymnastiklärarekursen 8 och i sjukgymnastiska kursen 7 officerare. Öfriga skolor för utbildning af officerare m. fl.

Vid ridskolan undervisas såsom elever i kavalleriofficerskursen 16 officerare.

Vid krigshögskolan utgör elevantalet 22, deraf 2 från flottan, och vid artilleri- och ingeniörhögskolan 75, deraf 2 tillhörande flottan och 4 Karlskrona artillericorps.

Till genomgående af vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm anordnad militärläkarekurs hafva 12 militärläkare varit beordrade.

Från krigsskolan hafva under år 1897 utexaminerats 102 elever, berättigade att föreslås till officerare, och såsom elever dit beordrats 117 sergeanter. Krigsskolan.

11 reservofficersaspiranter hafva under år 1897 uppfyllt fordringarna för att kunna föreslås till reservunderlöjtnanter. Reservofficerare.

Till kurser i hofbeslagskonst vid veterinärintitutet i Stockholm, veterinärintätningen i Skara och landtbruksinstitutet å Alnarp, hvilka fortgå under 6 Lärokurser i hofbeslagskonst.

månader, hafva beordrats dels en underofficer ur artilleriet, dels 30 man ur kavalleriet, ingenjörtrupperna och trängen.

Lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater. Till de lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater, som anordnats i Stockholm och Norrköping samt å Karlsborg, hafva beordrats tillsammans 82 elever.

Kurser för utbildning af gevärshandverkarensoldater. Till i Stockholm och å Karlsborg anordnade kurser för utbildning af gevärshandverkarensoldater hafva beordrats tillsammans 8 elever.

Ökning och minskning af personal och hästar vid arméns särskilda vapenslag under femte öfvergångsåret (1897) af den nya härordningens tillämpning.

Vid infanteriet hafva tillkommit:

officersbeställningar	25
underofficers d:o	21
civilmilitära d:o (gevärshandverkare)	2 och
beställningar för spel	18, hvaremot
antalet manskapsbeställningar minskats med	54.

Vid kavalleriet hafva tillkommit:

officersbeställningar	4
underofficers d:o	2
beställningar för spel	4 och
manskapsbeställningar	56.

Vid artilleriet hafva tillkommit:

officersbeställningar	6
underofficers d:o	5
civilmilitära d:o (regementsläkare och förrådsförvaltare [vid tygstaten])	2 samt
beställning för spel	1, hvaremot
antalet civilmilitära beställningar (bataljonsläkare) minskats med d:o manskapsbeställningar med	2 och 77.

Vid ingenjörtrupperna hafva tillkommit:

officersbeställningar	5.
-----------------------------	----

Vid trängen hafva tillkommit:

officersbeställningar	5
underofficers d:o	18
civilmilitära d:o (regementspastor, auditör, bataljonsveterinär och handverkare)	4
beställning för spel	1 samt
manskapsbeställningar	80.

Genom intendenturcorpsens fortsatta uppsättning hafva på grund af öfverflyttning, indragning och nyinrättade befattningar tillkommit:
 civilmilitära beställningar ..... 9.

Antalet hästar vid hela armén har under samma tid ökats med:
 egna tjenstehästar ..... 10 och
 stamhästar ..... 127.

Disciplinkompaniet har, i enlighet med derom fattade beslut, under året blifvit upplöst. Upplösning af
disciplinkom-
paniet.

Beträffande generalstabens verksamhet märkes, att kommunikationsafdelningen sökt följa utvecklingen af särskildt de svenska förbindelsemedlen; att med afseende å jernvägsnätet de inom afdelningen upprättade arbetsböckerna för så väl normal- som smalspåriga jernvägar under året fullständigats i den mån nya uppgifter inkommit samt att vid afsyningen och besigtningen af mera betydande bandelar särskildt kommenderade officerare närvarit. Generalstabens
verksamhet.

Sedan de år 1896 påbörjade förberedande arbetena nu afslutats, har omarbetningen af transportplanerna för arméns strategiska uppmarsch och koncentrerings tagit sin början, hvarjemte i samband härmed nya mobiliserings-tidtabeller uppgjorts och till trupperna utdelats.

De för truppernas transport å jernväg till och från årets fälttjenstövningar i Dalarna erforderliga planerna hafva utarbetats inom afdelningen.

Förslag till »tillägg till i fredstid gällande reglementen och instruktioner för telegraf- och telefontjensten i riket, att tillämpas sedan Kongl. Maj:t anbefalt stridskrafternas mobilisering», hafva inom afdelningen utarbetats af för ändamålet beordrad officer från fortifikationen tillsammans med en af chefen för telegrafverket utsedd telegraftjensteman.

Vid militärstatistiska afdelningen hafva arbetena fortgått enligt plan, hvarjemte, utom en del smärre militäriska och statistiska utredningar, nya mobiliseringsplaner blifvit fullständigt utarbetade under namn af »1897 års mobiliseringsplaner för armén». De till förut gällande planer hörande mobiliserings- och inkallelseinstruktioner hafva omarbetats och bilagts de nya planerna.

Nya förslag till tabeller öfver årlig uttagning af värnpliktige till specialvapnen hafva utarbetats.

Inom krigshistoriska afdelningen har under året arbetet på tredje delen af »Sveriges krig åren 1808 och 1809» fortgått. I krigsarkivet har ordnandet af handlingarna fortskridit enligt plan. Ett antal handlingar, kartor och afskrifter hafva förvärfvats genom köp. Såsom gåfva har arkivet mottagit 102 nummer.

12 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

Artilleriets
materiel och
ammunition.

Under år 1897 hafva anskaffats eller blifvit beställda:
för fältartilleriet såväl kanoner med lavetter som ammunition och pack-
vagnar till de batterier, för hvilka materiel skolat under år 1897 uppsättas,
äfvensom granatkartescher till nyssnämnda batterier och för ersättning af under
samma år förbrukade projektiler.

Ballongmate-
riell för fäst-
ningsartille-
riet.

För Vaxholms och Oscar Fredriksborgs fästning är anskaffad en så kallad
ballongpark.

Eldhandvapen
med ammuni-
tion.

Vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori har tillverkning af 6,5 mm. vapen
pågått.

Vid Husqvarna är ett parti 7,5 mm. revolverar under tillverkning.

Ammunitionstillverkningen vid ammunitionsfabrikens afdelningar å Marie-
berg och Karlsborg har omfattat 8 och 6,5 mm. skarpa och lösa patroner, 11
och 7,5 mm. skarpa revolverpatroner äfvensom rör till nyanskaffade projektiler.

Krut.

Vid Åkers krutbruk har tillverkats olika slags röksvagt krut, nemligen
handgevärskrut till skarpa och lösa patroner samt kanonkrut till strids- och
exercisladdningar.

Byggnads-
arbeten.

Under år 1897 hafva uppförts:

i Östersund: en tygverkstadsbyggnad,
å Grytans skjutfält: en byggnad för målofficerare,
å Marma: en stallbyggnad och ett målförråd,
å Kronobergshed: ett ammunitionsförråd,
å Skillingaryds mötesplats: ett d:o,
å Backamo » ett d:o,
å Hultsfreds » ett d:o samt
å Malma hed: en materialbod.

Å Karlsborgs hufvudfästning hafva samtliga förut påbörjade arbeten fort-
satts enligt plan.

Å södra Vabergsfortet hafva utförts yttre terrängkorrigeringsarbeten, hvar-
jemte inredningsarbetena fortsatts och elektrisk belysning införts.

Å platsen för norra Vabergsfortet hafva schaktningsarbeten utförts.

Batteri- och skansbyggnaderna å Vaberget hafva fortsatts.

Å Oscar Fredriksborgs nedre verk hafva de viktigaste förstärkningarna
verkstälts; å öfre verket har den beslutade ombyggnaden påbörjats.

Ett nytt batteri å Rindön har påbörjats.

Åtskilliga försänkningar hafva kompletterats och förstärkts.

Diverse anordningar för eldens ledning hafva påbörjats.

Förstärkningsarbetena å Kungsholmens fästning hafva fortsatts.

Kasernbyggnadsarbetena i Stockholm för lifgardet till häst, i Malmö, Ystad, Kristianstad och Sollefteå äro afslutade och etablissemanten äro aflemnade till vederbörande regementen.

Etablissemetet i Jönköping är i det närmaste färdigt och det i Upsala har påbörjats.

Inom etablissemetet i Helsingborg hafva en del inredningsarbeten påbörjats.

De i enlighet med den beslutade förbättrade härordningen för 1897 bestämde tillökningar inom ingenjörvapnet hafva blifvit utförda. Tillökning inom ingenjörvapnet.

Fortifikationens fältöfningar hafva egt rum under sex veckor i trakten söder om Stockholm för komplettering af de undersökningar, som i och för utarbetandet af förslag till hufvudstadens permanenta befästade fortgått under de senaste fem åren. Fortifikationspersonalens öfningar.

En fortifikationsofficer har vid militär-telegrafskolan i Berlin tagit kändedom om tyska kavalleritegrafväsendet och en annan har under åtta månader varit anställd vid sjetta ryska sapperbataljonen för att studera fältingeniörtjensten samt kasernbyggnadsväsendet i Ryssland.

Ingenjörtruppernas öfningar hafva bedrifvits enligt instruktion. Svea ingenjörbataljon har utfört en del väganläggningsarbeten i trakten af Gefle och Göta ingenjörbataljon fortsatt skansarbetena å Vaberget. Svea ingenjörbataljon har deltagit uti årets fälttjänstöfningar i Dalarna.

De fasta skanstygsförråden hafva blifvit till fullo anskaffade.

Den sjetta fälttelegrafafdelningen samt femte och sjetta krigsbryggekipagen äro under uppsättning. Ingenjörmaterielen.

De skytteföreningar och skyttegillen inom olika delar af riket, som dertill gjort sig berättigade, hafva erhållit understöd för anordnande af skjutbanor m. m. Frivilliga skytteväsendet.

Åtskilliga af Kammarkollegium meddelade utslag angående rotering af hemman och lägenheter hafva enligt gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda. Rotering.

På föredragning af chefen för Landtförsvarsdepartementet hafva följande författningar af Kongl. Maj:t utfärdats: Utfärdade författningar.

den 5 Mars: förnyadt reglemente för militärläkarekursen vid allmänna garnisonsjukhuset i Stockholm; den 23 April: kungörelse angående ändring i de vid nådiga förordningen den 16 Juli 1886 angående rikets indelning i områden för värnpligtiges inskrifning samt om val af ledamöter i inskrifningsnäm-

der och inskrifningsrevisioner m. m. fogade tabeller, sådana desamma lyda enligt nådiga kungörelsen den 2 September 1893; *den 14 Maj*: reglemente för undersökning af dem, som söka stamanställning vid armén eller flottan; *den 21 Maj*: lag angående ändrad lydelse af § 4 i lagen den 24 Maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmagtens ställande på krigsfot; *den 11 Juni*: kungörelse angående de kunskaper i vissa ämnen, som för reservofficersvolontär erfordras, m. m.; *den 18 Juni*: förordning med närmare bestämmelser för verkställighet af lagen den 24 Maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmagtens ställande på krigsfot; *den 16 Juli*: kungörelse angående val för landstingsområde samt för stad, som ej i landsting deltagar, af ledamot i den kommission, som omförmåles i § 11 af lagen den 24 Maj 1895 angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra requisitioner för krigsmagtens behof; *den 23 Juli*: kungörelse med vissa bestämmelser rörande den nämnd, som omförmåles i § 3 af lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 2 December 1892; *den 22 Oktober*: kungörelse angående tillsättning af militärläkaretjenster vid armén; *den 5 November*: kungörelse angående vissa vilkor för anställning såsom aspirant i intendenturcorpsen; *samma dag*: kungörelse angående vissa vilkor för anställning i fältveterinärcorpsen; *den 10 December*: kungörelse angående ändrade föreskrifter i fråga om förvaltningen och redovisningen af de för arméns munderingsutrustning anslagna medel; *samma dag*: kungörelse angående förändrad lydelse af punkt 12 i nådiga kungörelsen den 18 Januari 1895 angående tillägg till bestämmelserna i nådiga instruktionerna af den 3 Februari 1893 för fördelningscheferna beträffande den dem tillkommande förvaltningsmyndighet och för fördelningsintendenterna; *den 22 December*: kungörelse rörande ändring i § 2 af nådiga kungörelsen den 1 April 1887 angående generalmönstringarne vid arméns regementen och corpsen.

Utrikes kom-
menderade offi-
cerare m. fl.

En officer af Kongl. flottan har besökt vissa platser i Danmark, Tyskland och England för inhemtande af närmare kändedom om nyare tiders förbättringar inom de nautiska instrumentens område m. m.

En mariningeniör har hos firman Yarrow & C:o i London öfvervakat tillverkningen enligt Yarrows patent af tre par ångpannor, afsedda för underbyggnad varande torpedbåtarna Blixt, Meteor och Stjerna.

En mariningeniör har besökt verkstäder i England, bland andra, Sir W. G. Armstrong, Mitchell & C:o i Newcastle upon Tyne för att inhemta kändedom om en del konstruktioner hos moderna stridsfartyg, särskildt beträffande undervattenstuber för utskjutning af torpeder.

En officer vid Kongl. flottan har erhållit stipendium för att under fyra månader bevista öfningarna vid italienska flottans skjutskola i Spezzia.

Slutligen har en officer vid Kongl. flottan haft tjenstledighet under två månader för idkande af språkstudier i Ryssland.

Under det med den 30 September 1897 tilländalupna undervisnings- och öfningsår hafva följande fartyg varit använda: korvetten Saga under omkring 3 månader och kanonbåten Skuld under 1 månad för öfvande af sjökrigsskolans kadetter; korvetten Freja under 2 ¹/₂ månader för öfning af rekryter, tillhörande matros- och eldareafdelningarne, och för pröfning af aspiranter till sjökrigsskolan samt ett öfnings skepp och två briggar under 4 månader för öfvande af skeppsgossar.

Flottans öfnings- och undervisningsverk.

Vid skjutskoleafdelningen, förlagd i Karlskrona skärgård, hafva under en tid af 2 månader öfningar pågått ombord å logementsfartyget Stockholm samt å två kanonbåtar och tre torpedbåtar; vid minafdelningen, förlagd å logementsfartyget Eugenie i Stockholms skärgård, hafva öfningar bedrifvits under 2 ¹/₂ månader och behöfligt antal ångkranpråmar, ångslupar och båtar m. m. dervid varit använda.

För förberedande öfningar ombord med beväringmän hafva varit rustade: vid Karlskrona station under 3 månader logementsfartyget Stockholm och under 1 ¹/₂ månad en 1:a kl. kanonbåt samt vid Stockholms station under 2 månader logementsfartyget Eugenie och två 3:e kl. pansarbåtar.

För stammens och beväringens samfälda öfvande hafva varit sammandragna: en eskader, bestående af tre 1:a kl. pansarbåtar, en torpedkryssare, tre 1:a kl. kanonbåtar och åtta torpedbåtar, för öfningar å rikets ostkust, hvarvid under en tid af 3 veckor jemväl en 2:a kl. kanonbåt var tilldelad samma eskader; samt en afdelning, bestående af en 2:a kl. pansarbåt, tre 3:e kl. pansarbåtar och en 1:a kl. kanonbåt, för öfningar i Stockholms skärgård under en tid af 1 månad, hvarjemte under denna afdelnings krigsöfning fem 1:a kl. torpedbåtar voro tilldelade densamma. Ofvannämnda åtta torpedbåtar företogo under omkring 1 månad före eskaderns början förberedande öfningar i Stockholms skärgård.

Chefsfartyget Drott har under en tid af 2 ¹/₂ månader varit på expedition kring rikets kuster, hvarjemte kanonbåten Svensksund under nära 3 månader varit stäld till förfogande för en af Öfveringeniör Andréé ledd polarexpedition.

Nybyggda torpedkryssaren Örnen har öfverförts från dess byggnadsplats till Karlskrona.

Korvetten Balder samt kanonbåten Svensksund hafva avslutat under år 1896 började vinterexpeditioner efter att hafva varit rustade, Balder i 7 ¹/₂ månader och Svensksund i 5 månader.

För närvarande är korvetten Freja på expedition i södra Atlantiska oceanen och kanonbåten Svensksund stationerad å rikets vestkust för bispringande af nödstälda fartyg och fiskebåtar samt för uppehållande af ordningen under pågående sillfiske.

Antalet bevaringsmän, som inställt sig till vapenöfning, utgjorde:

	vid Karlskrona station.	vid Stockholms station.
till allmän tjänst inskrifne	696	243
» fästningstjänst	491	—
» annan särskild tjänst än fästningstjänst inskrifne	130	73
Summa bevaringsmän	1,317	316

eller tillsammans för båda stationerna 1,633 bevaringsmän.

Af ofvanstående antal öfvades:

ombord å fartyg, tillhörande eskadern, 364;

å logementsfartyg i närheten af Karlskrona 285;

å fartyg, tillhörande den i Stockholms skärgård sammandragna afdelningen, 173;

under mineringsöfningar 87;

å sjöbefästningarne vid Karlskrona 481;

bevaringsmän inskrifne till fästningstjänst samt i land å flottans stationer 204.

Af tillstädeskomna afdingo:

antal enligt § 105 inskrifningsförordningen hemförlofvade	37	man
afgång på grund af antagning till volontär	1	»
afgång på grund af bestraffning	1	»
Summa	39	man.

Summa vapenöfvade och hemförlofvade 1,633 man.

Vid början af läsåret 1896—1897 utgjorde antalet kadetter vid sjökrigsskolan 66, af hvilka under hösten 1897 sju, efter aflagd officersexamen, utnämndes till underlöjtnanter vid Kongl. flottan, och utgör antalet elever nu 67.

Vid exercisskolan i Karlskrona hafva 402 man och vid exercisskolan i Stockholm 228 man erhållit undervisning, af hvilka vid förstnämnda station 362 och vid den sistnämnda 209 man blifvit approberade.

I underbefälsskolan i Karlskrona har undervisning meddelats 9 reservunderlöjtnanter, 10 reservofficersaspiranter och 152 man, af hvilka 47 man icke approberats. Vid Stockholms stations underbefälsskola hafva undervisats 38 man, af hvilka 8 icke approberats.

Vid minskolan i Karlskrona hafva 6 officerare, 9 reservofficerare, 10 reservofficersaspiranter och 17 man samt vid minskolan i Stockholm 1 officer och 35 man åtnjutit undervisning, af hvilka 1 man i Karlskrona och 3 i Stockholm icke approberats.

Karlskrona artillericorps är fortfarande under uppsättning, och utgjordes personalen vid corpsen den 16 Oktober 1897 af 17 officerare och civilmilitäre af officers värdighet, 28 underofficerare (hvaraf sju elever vid krigsskolan), 9 volontärer och 365 man. Under November månad utexaminerades sex af eleverna vid krigsskolan och utnämndes till underlöjtnanter vid corpsen.

Vid corpsens skolor hafva undervisats, i rekrytskolan 79 man (deraf 6 volontärer), i konstapelsskolan under höstterminen 33 man (deraf 2 volontärer och 1 extra elev), under vårterminen 31 man (deraf 4 volontärer och 1 extra elev) och under sommaröfningarna 32 man (deraf 5 volontärer) och dessutom 4 extra elever under öfningarnas första period samt i sergeantskolan under höstterminen 12 man (deraf 1 volontär), under vårterminen 15 man (deraf 4 volontärer); och hafva af dessa godkänts, i rekrytskolan 75, i konstapelsskolan af de i vinteröfningarna deltagande 26 elever (deraf 3 volontärer) samt af i sommaröfningarna deltagande 30 man (deraf 4 volontärer) samt i sergeantskolan 12 man (deraf 2 volontärer).

Vid rikets navigationsskolor hafva under läsåret 1896—1897 varit inskrifna: i navigationsafdelningen 374 elever, af hvilka 171 utexaminerats såsom styrmän och 101 såsom sjökaptener, samt i maskinistafdelningen 111 elever, af hvilka 74 aflagt maskinistexamen och 31 öfvermaskinistexamen. Antalet af dem, som, utan att såsom elever hafva tillhört skolorna, åtnjutit undervisning derstädes, har utgjort 107, af hvilka 27 aflagt styrmans-, 11 sjökaptens-, 6 maskinist- och 4 öfvermaskinistexamen. Dessutom hafva 55 elever och 58 privatister aflagt godkänd examen i ångmaskinlära.

Navigations-
skolorna.

Under år 1897 hafva följande genom Marinförvaltningen kontraherade arbeten levererats: pansarbåten Oden af Bergsunds mekaniska verkstads aktiebolag; torpedkryssaren Örnen af Motala verkstads nya aktiebolag. Elektrisk kraftöfverföring till kanontorn, ankarspel och förhållningsspel å pansarbåten Oden af Aug. Heilborns elektricitetsbyrå; elektriska motorer till pansarbåten Odens tornhissar af Luth & Roséns elektriska aktiebolag. Pansarplåt till citadellet, fasta tornen och delvis till rörliga tornen för pansarbåten Thor af John Brown & C:o i Sheffield; pansarplåt till citadellet för pansarbåten Niord af Charles Cammell & C:o i Sheffield; skyddsplåtar för ingången till styrornen å pansarbåtarne Oden, Thor och Niord af Witkowitz Bergbau und Eisenhütten Gewerkschaft.

Fartygs-, hus-
och andra
byggnader.

Torpedbåtarne Orkan, Vind och Bris hafva anbefalts till byggnad vid Karlskrona varf.

Vid flottans stationer hafva under år 1897 förutom vanligen förekommande underhållsarbeten å den flottan tillhörande flytande materielen och å statio-

nernas hus jemte landfasta byggnader dels utförts, dels börjats följande arbeten, nybyggnader och anskaffningar, nemligen:

Vid Karlskrona station:

Nybyggnaden af torpedbåtarna Blixt, Meteor och Stjerna har utförts till något öfver hälften.

För pansarbåtarna Oden, Thor och Niord samt torpedkryssarne Örnen och Jacob Bagge hafva åtskilliga maskin-, timmermans- och torpedinventarier blifvit tillverkade samt en del kompletteringsarbeten för Oden och Örnen utförda; för pansarbåten Oden har ångvärmeledning afslutats och insatts samt torpedutskjutningsapparater med tillhörande anordningar fullbordats och inredning af torpedrummet utförts; för pansarbåtarna Thor och Niord hafva 4 ångslupar till ungefär en tredjedel nybyggts och ångvärmeledning till ungefär hälften tillverkats. Öfningskeppet Najadens nybyggnad har fullständigt afslutats och fartyget klargjorts för expedition.

Tillverkning af ytkondensor med tillhörande cirkulationspump m. m. har afslutats och apparaterna insatts i pansarbåtarna Svea och Göta.

Fyra reservångpannor till 1:a kl. kanonbåtar, hvilka vid årets början varit till ungefär hälften nybyggda, hafva fullständigt afslutats. Två nya reservångpannor för 1:a kl. torpedbåtar hafva påbörjats och till ungefär hälften fullbordats; sex nya ångpannor för korvetten Freja hafva anskaffats och sex nya ångpannor för korvetten Saga äro beställda och under tillverkning; en ny ångpanna för torpedbåten n:o 7 är tillverkad. Å pansarbåten Svea hafva de 4 st. 15 cm. kanonerna utbytts mot 4 st. 12 cm. kanoner. Arbetena å kasern- och exercisbyggnaderna för Karlskrona artillericorps hafva fullständigt afslutats. Nytt beklädnadsförråd för flottans värnpligtige har inredts i proviantmagasinet å Kungshall. Ny ångmaskin med ångpanna jemte fläkt har anskaffats och uppsatts i gevärsverkstaden, hvarjemte en del ändringar i artilleri-departementets verkstäder egt rum. Ytterligare 12 vagnar för nya upphalningssliper och 4 vagnar för ångslupars upphalning hafva tillverkats. Nya dockan n:o 4 har förändrats för att i densamma kunna intaga torpedkryssare. Nya broar för förtöjning af ångslupar och båtar hafva anordnats, en söder om båtskjulet n:o 2 och en öster om norra stenbron mot Lindholmen. Profskjutning af pansarbåten Odens och torpedkryssaren Örnens lavettage har verkstälts.

Vid Stockholms station:

Chefsfartyget Drotts gamla pannor hafva blifvit uttagna och nya anskaffade samt delvis insatta. Pansarbåten Berserk har blifvit försedd med ny

backning å däck och torn. Nybyggnad har utförts af en lysmaskinbåt och en lastpråm af stål för fasta minförsvaret samt af tre ångslupar för torpedkryssarne Örnen, Claes Horn och Jacob Bagge.

Effekter för flottans deltagande i årets industriutställning hafva tillverkats. Tillverkning för pansarbåtarna Thor och Niord af ammunitionshissar, pansarskrufvar och gängverktyg pågår. Ny träbeklädnad å Skeppsholmsbron har blifvit pålagd. Kajbyggnaden å Skeppsholmsvarfvet har i sin helhet afslutats, hvarjemte en mindre stenkaaj anlagts nedanför kasernen n:o 3 å Skeppsholmen.

För sjökarteverket har nybyggnad af tre ångslupar afslutats, hvarjemte sedvanliga underhålls-, rustnings- och afrustningsarbeten å dessa fartyg verkstälts.

För lotsverket har, utom en omfattande reparation och ombyggnad af fyrfartyget Svenska Björn, underhålls- och rustningsarbeten å fyrfartyg utförts.

Under år 1897 har för flottans räkning anskaffats: 6 st. 12 cm. kanoner med lavettage och skyddsskärmar, deraf 2 st. för torpedkryssaren Örnen och 4 st. för pansarbåten Svea; 4 st. 57 mm. kanoner med lavettage och skyddsskärmar för torpedkryssaren Jacob Bagge; 2 st. 47 mm. kanoner med lavettage och skyddsskärmar för torpedbåten Komet; samt 2 st. 8 mm. automatiska kul-sprutor för pansarbåten Oden; 161 st. 24 cm. pansargranater och 133 st. 25 cm. granater; 50 st. 24 cm. granater; 760 st. 12 cm. pansargranater och 2,100 st. 12 cm. granater; 300 st. 15 cm. granater; 175 st. 8 cm. granatkartescher; 9,700 st. 57 mm. stålgranater och 1,000 st. 38 mm. granater. Vidare 2,241 st. 12 cm. patronhylsor, 11,645 st. 57 mm. patronhylsor, 200,000 st. skarpa patroner och 150,000 st. lösa patroner till karbin; 50,000 st. skarpa patroner till gevär; 10,000 st. skarpa patroner till revolver; 9,000 kg. nobelkrut, 15,025 st. perkussionsrör af olika modeller; 6 st. stålplåtar för profning af projektiler och 30 st. torpeder. För fasta minförsvaret är under året anskaffadt hufvudsakligen: en lysmaskinbåt, byggd vid flottans varf i Stockholm; 30 kilometer telefontkabel från Siemens & Halske i Berlin.

Artillerimateriel, projektiler, torpeder, minor m. m.

Under år 1897 hafva sjömättningsarbeten blifvit utförda:

Sjökarteverket.

vid Gefleborgs läns kust och skärgård, der desamma från föregående års slutpunkter vid Källskär, Myrskär, Stenhörningen, Utvik, Stålnäsets NO udde, Sillören och Prestgrundet fortsatts dels till Söderhamns stad, dels till närheten af Korsholmsudde, omfattande en areal af 0,7 kvadrattymil i skalan 1 : 20,000 och 1,03 kvadrattymil i skalan 1 : 50,000; samt

vid Norrbottens och Vesterbottens läns kuster och skärgårdar, der från Pitsundet till 2,5 min. syd om Rönnskärs östra udde uppmäts en areal af 2,30 kvadrattymil i skalan 1 : 20,000 och 2,41 kvadrattymil i skalan 1 : 50,000.

Tre nya farleder hafva upptagits, deraf två i skärgården mellan Luleå och Kalix och en i Söderhamns skärgård.

Nettobehållningen för försålda kartor utgjorde 15,640 kronor 80 öre.

Nautisk-meteo-
orologiska
byrån.

Antalet observationsstationer, lydande under byrån, har ökats med en station för vattenhöjdmätning med registreringsapparat å Draghällan utanför Sundsvall och utgöras de under byrån nu lydande observationsstationerna af 20 stationer för fullständigare meteorologiska observationer, 24 stationer för endast nederbörds-mätning och 15 stationer för hydrografiska iakttagelser.

Meteorologiska observationsjournaler, förda på fartyg å aflägsnare farvatten, hafva inlemnats från tre örlogsfartyg och fem handelsfartyg. Sedan erforderliga utdrag af dessa journaler blifvit verkställda, komma de att afsändas till meteorologiska institutet i Utrecht.

Af årets anslag hafva upphandlats åtskilliga för byrån behöfliga instrument, hvarjemte byråns bok- och kartsamlingar förökats dels genom inköp och dels genom gåfvor från åtskilliga institutioner.

Lotsverket.

Tre smärre lotsplatser, vid Råneå, Storrebben och Säfvar, hafva såsom obehöfliga indragits, hvaremot en ny tillfällig lotsplats upprättats vid Rösö i norra Bohuslän.

En ny båk har blifvit uppförd. Af prickar och andra flytande sjömärken hafva tillkommit 85 nya, hvarjemte 38 blifvit flyttade eller på annat sätt ändrade samt 18 indragits. Två nya klockbojar hafva utlagts vid Trelleborg.

Mistsignalering medelst kanon har anordnats vid Paternoster; kanonsignaleringen vid Vinga och Landsort har förbättrats. -

För sjöfarten hinderliga fartygsvrak hafva undanröjts på två ställen.

Endast en ny fyr, tillhörig kronan, har tillkommit, nemligen vid Trelleborg. Reparationer och förändringar hafva vidtagits med sju andra fyrar.

Vakanssättning
inom båtman-
hållet.

Enligt från Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande inkomna uppgifter utgjorde de intill den 1 November 1897 vakanssatta nummer af båtmanshållet 4,157, deri icke inbegripna de inom Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län på 10 år vakanssatta rotar, som icke blifvit förändrade till ständige, hvilkas antal vid samma tid utgjorde 463.

Utfärdade för-
fattningar.

Under år 1897 hafva på chefens för Sjöförsvarsdepartementet föredragning följande allmänna författningar utfärdats, nemligen: *den 29 Januari*: förordning angående ljussignaler m. m. å fiskarfartyg och fiskarbåtar; *den 7 Maj*: kungörelse angående förande af flagga å statens fartyg och byggnader; samt *den 1 September*: kungörelse angående antagning af manskap vid flottans sjömans-corps med högst tre års tjenstetid.

Efter en jämförelsevis kall vinter, hvarunder marken temligen länge var Jordbruket. betäckt med snö, följde en tidig vår med för vårbruket lämplig väderlek. Af sedermera inträffad torra under våren och försommaren blef vårsåden öfver nästan hela Göta- och Svealand påverkad, så att den dels kom ojemnt upp, dels ock hindrades i sin utveckling. Inom några trakter af landets vestra kuststräckor inträffade i början af Juni stark frost, hvarigenom rågen, som då blommade, skadades, så att der erhöles endast half gröda. Skörden utföll, hvad höstsåden angår, öfver medelmåttan och kan delvis anses såsom god, hvar emot vårsåden lemnade ett resultat, som kan betecknas under medelmåttan. Potatisskörden har varit medelmättig, men denna rotfrukt har i de flesta trakter af riket mer eller mindre skadats af röta. Öfriga rotfrukter hafva gifvit full medelskörd. Fodertillgången har till följd af ofvannämnda under våren och försommaren inträffade torra icke blifvit fullt medelmättig. Skörden i sin helhet torde dock kunna anses hafva utfallit fullt medelmättigt. Höstsådden har företagits under gynsamma förhållanden, och har brodden i allmänhet utvecklats väl, ehuru växtligheten i vissa trakter något försenats af torra under hösten.

Kongl. Maj:t har den 23 April 1897 utfärdat nya stadgar för Stockholms Nya stadgar för hushållningssällskap. läns hushållningssällskap.

För de vid landtbruksinstitutet vid Ultuna och Alnarp tills vidare inrättade Reglemente för profningsanstalterna vid landtbruksinstitutet vid Ultuna och Alnarp. anstalter för profning af maskiner och redskap för landbrukets behof har Landtbrukstyrelsen den 30 April 1897 utfärdat reglemente, och kommer verksamheten vid dessa anstalter att under innevarande år taga sin början.

Kongl. Maj:t har den 5 Februari 1897 utfärdat förnyadt nådigt reglemente för de i statens tjänst anstälde instruktörer i boskapsskötsel och mejerihushållning. Husdjurskötseln. För den profning i mekaniken och byggnadsläran, hvilken enligt 4 § af nämnda reglemente utgör ett af villkoren för att kunna antagas till instruktör i boskapsskötsel eller i mejerihushållning, har Landtbrukstyrelsen den 18 November 1897 utfärdat program.

Den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen inom riket har äfven under nästlidna år omfattats med synnerligt intresse, och samtliga hushållningssällskapen hafva sökt och erhållit bidrag af de utaf Riksdagen till understödjande af premiering af nötboskap anvisade medel.

Äfven under år 1897 hafva fortgående smörprofningar i Malmö och Göteborg enligt förut fastställda regler egt rum med anlitande af dertill enligt nådigt bref den 16 Oktober 1896 anvisade statsmedel. Smörprofningar.

Landtmanna-
skolor, landt-
bruksskolor
och mejeri-
skolor. För år 1897 hafva statsbidrag utgått till 14 landtmannaskolor och 24 landtbruksskolor förutom den vid Ultuna. På derom gjorda framställningar har Kongl. Maj:t medgifvit, att Jönköpings läns landtbruksskola och landtbruksskolan inom södra delen af Kalmar län finge den 24 Oktober 1897 förflyttas, den förra skolan från egendomen Johannisberg i Flisby och Solberga socknar till egendomen Hinsekind i Vernamo socken och Östbo härad, samt den senare skolan från egendomen Applerum i Arby socken af Södra Møre härad till egendomen Ruda i Högsby socken af Handbörds härad.

Den till Björkfors i Neder Kalix socken af Norrbottens län förlagda mejeriskolan har äfven under år 1897 varit i verksamhet.

Likaledes har den på försök under två år från och med den 1 November 1896 med statsmedel upprättade mejeriskolan vid Åtvidabergs fideikommiss i Åtvids socken af Östergötlands län under år 1897 varit i verksamhet.

Husslöjden. Under år 1897 hafva till husslöjdens befordran vidtagits likartade åtgärder, som under närmast föregående år. Af statsmedel hafva under året för detta ändamål till 23 hushållningssällskap utdelats anslag till ett sammanlagdt belopp af 23,000 kronor, hvarjemte hushållningssällskapen och landstingen i de flesta län för ändamålet anvisat jemförelsevis betydliga belopp.

Kemiska sta-
tioner och
frökontroll-
anstalter. Liksom under föregående år hafva jemväl under år 1897 sju med statsmedel understödda kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof varit i verksamhet, nemligen i Skara, Halmstad, Kalmar, Vesterås, Örebro, Hernösand och Jönköping.

Likaledes hafva aderton frökontrollanstalter under nästlidna år erhållit understöd af statsmedel.

Kemisk-växt-
biologisk an-
stalt. Äfven under nästlidna år har den med statsmedel understödda kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län varit i verksamhet.

Mejeriagent. I likhet med föregående år har en med statsmedel aflönad agent under år 1897 varit anställd i Manchester för befrämjande af svenska mejeriprodukters afsättning i England.

Statens ento-
mologiska an-
stalt. Kongl. Maj:t har den 29 Januari 1897 fastställt reglemente för statens entomologiska anstalt, hvilken skall hafva till ändamål att genom praktiskt-vetenskapliga undersökningar utröna de för landtbruket skadliga insekternas lefnads-sätt och lifsbetingelser samt medlen att förekomma och hämma deras härjningar äfvensom att meddela allmänheten upplysningar och råd med afseende å nämnda insekter. Den för anstalten afsedda byggnad har under år 1897 blifvit uppförd å den till Djurgården hörande kronolägenheten Frescati och är numera

fullbordad, så att anstaltens verksamhet derstädes kan taga sin början under innevarande år.

Bohuslänska sillfisket har vid den under nästlidna höst började säsongen visat sig så litet gifvande, att detsamma i jmförelse med de fångster, som der eljest under de senaste årtiondena varit vanliga, kan sägas nästan hafva felslagit. Huruvida detta ogynsamma förhållande beror på otjenlig väderlek eller andra omständigheter af öfvergående natur eller är att anse såsom betecknande den nuvarande bohuslänska sillfiskeperiodens slut och hvilka orsaker till sillens uteblifvande från kusten i sådant fall böra antagas föreligga, äro frågor, som först genom omfattande praktiskt-vetenskapliga undersökningar kunna utredas. Anslag af statsmedel hafva också anvisats såväl till fortsättande under år 1897 af förut med dylikt anslag påbörjade hydrografiska undersökningar utanför vestra kusten, som äfven till försök att med användande af ångbåt fiska sill med drifgarn utanför samma kust. För fiskeperioden 1897—1898 har statsunderstöd äfven anvisats för anordnande af rapporter, enligt förut antagna formulär, rörande det bohuslänska sillfisket, hvarjemte enahanda bestämmelser som de för näst föregående fiskeperiod gällande meddelats rörande utbyte med vederbörande norsk myndighet af vissa delar af nämnda rapporter mot motsvarande underrättelser rörande norska östlandfisket.

Fiskeri-
närigen.

För öfriga fiskerier har det förflutna året, så vidt ännu känt är, varit öfvervägande gynsamt.

Från fonden för fiskerinärigen befrämjande hafva under året till ett lands-
ting och två hushållningssällskap lån beviljats till ett sammanlagdt belopp af 25,800 kronor.

Kongl. Maj:t har den 28 Maj 1897 fastställt reglemente för de i statens
tjänst anstälde fiskeriasistenten och i sammanhang dermed utfärdat särskilda
kungörelser dels om ändrad lydelse af 17 § i den för Landtbruksstyrelsen
gällande instruktion, dels ock angående tillämpning å de i statens tjänst anstälde
fiskeriasistenters förrättningar af arfvodestaxan den 14 December 1888 för de i
statens tjänst anstälde instruktörer i boskapskötsel, mejerihushållning och husslöjd.

Reglemente
för fiskeri-
assistenterna.

För fiskhandelns befrämjande har äfven under år 1897 en agent med af-
löning af statsmedel varit anställd i Berlin.

Fiskeriagenten
i norra Tysk-
land.

Kongl. Maj:t har den 28 Maj 1897 utfärdat nådig kungörelse angående
vilkoren för erhållande af bidrag från det af Riksdagen för år 1898 anvisade
anslag till belöningar för dödande af sjelar.

Belöningar för
dödande af
sjelar.

Stuteri-
väsendet. Vid de under år 1897 hållna besigtningmöten för prisbelönande af hästar hafva fastställda pris blifvit utbetalda för 2,324 hästar, nemligen: 384 beskällare, 605 fölston och 1,335 unghästar, förutom de hästar, som af vederbörande nämnder prisbelönats med dertill af landsting och hushållningssällskap särskildt anslagna medel.

För statens hingstdepoter hafva under samma år inköpts från utlandet 1 fullblodshingst, 6 unghingstar och 15 hingstföl samt inom landet 3 unghingstar eller tillhopa 25 hästar.

Veterinär-
väsendet. Kongl. Maj:t har den 21 Maj 1897 föreskrifvit att, i enlighet med vissa meddelade bestämmelser, en af Kongl. Maj:t dertill förordnad legitimerad veterinär skall jemväl för tiden från och med den 1 Juni 1897 till den 1 Juni 1898 såsom ledamot hos Medicinalstyrelsen handlägga och föredraga veterinärärenden.

Åtgärder mot
tuberkelsjuk-
domar hos
nötkreaturen. Sedan Riksdagen stält till Kongl. Maj:ts förfogande ett anslag af 50,000 kronor att användas till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, har Kongl. Maj:t den 15 Oktober 1897 meddelat erforderliga bestämmelser angående användandet af sagda medel och i sådant afseende utfärdat särskilda kungörelser angående dels åtgärder mot tuberkulos i jufret hos nötkreatur, dels ersättning till legitimerad veterinär, som på requisition af ladugårdsinnehafvare verkställt undersökning med tuberkulin af ladugårdsbesättning, och dels vilkoren för erhållande af belöning för bemödanden till förekommande och hämmande af tuberkulos hos nötkreaturen. Under slutet af nästlidna år hafva åtgärder uti ifrågavarande syfte börjat vidtagas och visat sig omfattas med stort intresse af ladugårdsinnehafvare, så att icke mindre än 7,046 gram tuberkulin, motsvarande behofvet för undersökning af minst 15,000 fullvuxna djur, under tiden från den 15 November till årets slut genom Landtbruksstyrelsen på requisition utlemnats, hufvudsakligast till legitimerade veterinärer.

Ympnings-
försök å svin-
kreatur mot
rödsjuka. Enligt nådigt bemyndigande hafva genom Medicinalstyrelsens försorg under år 1897 anordnats fortsatta försök med skyddsympning å svinkreatur mot rödsjuka.

Förekomst af
smittosam mul-
och klöfsjuka
inom landet. Vid slutet af år 1897 har Sverige hemsökts af en synnerligen smittosam och, der den vinner utbredning, förlustbringande sjukdom bland klöfbärande djur, nemligen smittosam mul- och klöfsjuka. Sjukdomen yppade sig först vid Edsby gård i Eds socken af Stockholms län, der den konstaterades den 30 November. Den 13 December skedde anmälan, att äfven Antuna gård i samma socken angripits af sjukdomen, och den 17 i samma månad konstaterades, att den spridt sig till Hargs gård i den närbelägna Skånella socken. Sedan dess

har sjukdomen icke vidare utbredd sig. Den synes hafva införts med en från Holland importerad tjur, hvilken ankom till Sverige den 17 Oktober och, efter 10 dagars karantän i Malmö, den 29 samma månad anlände till Edsby utan att under karantänstiden eller sedermera hafva visat några sjukdomssymptom. Företagna ympförsök hafva dock gifvit vid handen, att djuret inom en kortare tid före importen sannolikt varit angripet af mul- och klöfsjuka.

Huru sjukdomen öfverförts från Edsby till de andra båda gårdarne, har ej med säkerhet blifvit utredt.

Sjukdomen är vid de angifna gårdarne stadd i aftagande och de strängaste åtgärder hafva blifvit vidtagna till densammas bekämpande.

Genom kungörelse den 21 Maj 1897 har Kongl. Maj:t förordnat, att nå- Upphäfvande af förbudet mot införsel från Danmark af saltadt fläsk. den 31 December 1887 skall upphöra att gälla.

Under hela år 1897 har karantänsinrättningen på Käsö utanför Göteborg varit öppen och tillika varit afsedd till observationsanstalt. Enär icke någon ort inom Europa under året varit förklarad smittad af kolera, hafva inga andra åtgärder mot nämnda sjukdoms införande i riket erfordrats eller vidtagits. Käsö karantäns- och observationsanstalt.

Kongl. Maj:t har den 5 Mars 1897 utfärdat kungörelse angående ytter- Införsel af varor, som kunna misstänkas medföra kolerasmitta. ligare undantag från de genom nådiga kungörelsen den 15 September 1893 meddelade föreskrifter angående införsel af varor, som kunna misstänkas medföra kolerasmitta.

Den 27 April 1897 har kungörelse utfärdats i anledning deraf, att krig mellan främmande magter utbrutit. Kungörelse angående utbrott af krig mellan främmande magter.

Med anledning af uppkommen fråga angående gränsens mellan de för- Undersökning af sjögränsen mellan Sverige och Norge. enade rikena rätta sträckning i Singlefjorden har en särskild kommission, bestående af två delegerade från hvardera riket, under 1897 års sommar verkställt undersökning af riksgränsen från det inre af Idefjorden ut till hafvet.

Under år 1897 hafva följande arbeten utförts af rikets allmänna kartverk: Rikets allmänna kartverk.

A. Geodetiska arbeten.

Triangelmätning af andra ordningen inom 22 kvadratmil af Stockholms län, hvarest triangulering härmed är afslutad, inom 100 kvadratmil af Jemtlands

län, inom 14 kvadratmil af Vesternorrlands län samt inom 20 kvadratmil af Vesterbottens län.

B. *Topografiska arbeten.*

Fältmätning i skalan 1:50,000 af 44 kvadratmil, deraf 38,2 kvadratmil inom Gefleborgs och 5,8 kvadratmil inom Vesternorrlands län, hvarigenom mätningen å gradbladet Hudiksvall blifvit afslutad, samt södra hälften af gradbladet Sundsvall blifvit uppmätt.

Dessutom hafva mindre områden i trakten kring Delsbo och Bergsjö jernvägsstationer blifvit uppmätta i skalan 1:20,000 till öfning för fältmätare-elever.

Granskning på fältet af äldre kartblad har blifvit utförd inom ett mindre område af bladet Säfstaholm, hvarjemte några nya jernvägar blifvit å behöriga kartblad inmätta.

Höjdmätning är verkställd inom Gefleborgs, Vesternorrlands och Jemtlands län för kartbladen Gefle, Ockelbo, Hudiksvall och Bräcke.

Af generalstabens karta öfver Sverige har under året offentliggjorts bladet Eda inom Vermlands län, hvarjemte bladen Särö, Kungsbacka och Finja utgifvits i nya upplagor efter verkställd omfattande revidering på fältet af inom Hallands län belägna områden.

C. *Ekonomiska kartarbeten i södra och mellersta Sverige.*

Stomkarta har blifvit sammansatt i skalan 1:20,000 öfver ett område af 22,2 kvadratmil inom Södermanlands län samt i skalan 1:50,000 öfver 60 kvadratmil inom Vesternorrlands och Jemtlands län.

Fältmätning i skalan 1:20,000 har utförts öfver omkring 4,5 kvadratmil i Elfsborgs län, hvarmed mätningarne i detta län äro afslutade, och öfver 11,35 kvadratmil inom Södermanlands län.

Utgifningsarbetena hafva så fortgått, att kartor öfver Ale och Vätö härads med tillhörande beskrifningar blifvit under året utgifna.

D. *Ekonomisk-topografiska arbeten i norra Sverige.*

Arbeten för utarbetande af stomkarta i skalan 1:50,000 inom Vesterbottens län hafva fortgått inom bladen Lycksele och Norsjö.

Fältmätning i förening med höjdmätning har omfattat i skalan 1:50,000 (utan stomkarta) 23,3 kvadratmil ofvan odlingsgränsen inom Vilhelmina socken och en angränsande mindre del af Jemtland; samt

i skalan 1:100,000 (å förut beredd stomkarta) 39,2 kvadratmil inom Vilhelmina, Dorotea och Stensele socknar.

Utgifningen för året af kartan öfver norra Sverige i skalan 1:200,000 omfattar bladen Tärna och Stensele.

I skalan 1:50,000 hafva under år 1897 kartlagts 1,1 kvadratmil inom Skaraborgs län och i skalan 1:100,000 12,1 kvadratmil inom Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Skaraborgs, Vermlands och Örebro län. Geologiska undersökningarne.

Derjemte hafva s. k. praktiskt-geologiska undersökningar utförts i Nerike, till hvilka bidrag lemnats af Örebro läns landsting och hushållningssällskap, hvarjemte en del arbeten verkstälts för utgifvandet af karta med beskrifning öfver Norbergs bergslag med omgifvande trakt, hvartill Bruks societeten lemnat bidrag.

Från trycket hafva under året 8 afhandlingar och uppsatser utgifvits.

Den 17 December 1897 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående ändring i den för Sveriges geologiska undersökning gällande nådiga instruktion den 2 Juni 1882.

Den af Kongl. Maj:t den 6 Februari 1880 föreskrifna sammanslagning af Hedesunda och Årsunda socknar i Gefleborgs län till ett länsmansdistrikt har under år 1897 genomförts. Reglering af länsmansdistrikt.

Genom nådigt bref den 5 November 1897 angående ändrad indelning af vissa länsmansdistrikt inom Salbergs-Väsby fögderi af Vestmanlands län har Kongl. Maj:t förordnat, att första distriktet af nämnda fögderi skall omfatta Nora, Öster Våla och Harbo socknar; att andra distriktet af samma fögderi skall utgöras af Huddunge, Vester Löfsta och Enåkers socknar; samt att distriktet inom fögderiet skola benämnas sålunda, första distriktet Våla, andra distriktet Heby, tredje distriktet Sala, fjärde distriktet Simtuna och femte distriktet Torstuna; och hafva dessa förändringar, utom hvad rör reglering af första distriktet, med nästlidna års utgång genomförts.

Kongl. Maj:t har den 5 Mars 1897, med upphäfvande af de i nådiga brefvet den 29 Oktober 1772 meddelade bestämmelser rörande borttagande af sten från de skånska stränderna, utfärdat kungörelse angående förbud mot borttagande af sten från hafsbotten utefter Skånes vestra kust och vid ön Hven. Förbud mot borttagande af sten från hafsbotten utefter Skånes vestra kust och vid ön Hven.

Kongl. Maj:t har den 16 Juli 1897 utfärdat kungörelse angående vissa ändringar i förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker den 24 Oktober 1885. Förordningen om försäljning af vin och malt-drycker m. m.

Ändring af föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder m. m. Kongl. Maj:t har den 16 Juli 1897 utfärdat kungörelser angående dels ändrad lydelse af 2 och 6 §§ i nådiga förordningen angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter m. m. den 12 Juli 1878 och dels ändrad lydelse af 6 § 4:o i stadgan angående fjerdingsmän den 1 Juni 1850.

Den kommunala rösträtten på landet. Sedan Kongl. Maj:t den 6 November 1896 uppdragit åt en komité att, med ledning af ej mindre en inom Civildepartementet verkställd utredning rörande den kommunala rösträtten än äfven en af Statistiska centralbyrån upprättad statistisk redogörelse angående dithörande förhållanden, inkomma med yttrande och förslag i hvilken mån en begränsning af den kommunala rösträtten på landet lämpligen borde ega rum, har denna komité, efter avslutadt arbete, den 13 Maj 1897 afgifvit betänkande och förslag i ämnet.

Angående tilllämpning å vissa områden på landet af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer. Kongl. Maj:t har förordnat, att ordningsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola tillämpas inom visst område för Bodens stationssamhälle inom Öfver-Luleå socken i Norrbottens län; att byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola tillämpas å visst område af Lundby socken i Göteborgs och Bohus län; samt att byggnadsstadgan för rikets städer skall tillämpas å visst område vid Djupvikens lastageplats i Umeå socken af Vesterbottens län.

Fastställda regleringsplaner. Kongl. Maj:t har fastställt regleringsplaner för Hörby municipalsamhälle i Mal-möhus län samt för den invid staden Hernösand belägna och med nämnda stad förenade s. k. Gådeåstaden.

Förbud mot barns användande vid offentliga förevisningar. Kongl. Maj:t har den 10 December 1897 utfärdat förordning angående förbud mot barns användande vid offentliga förevisningar.

Sjukkasseeväsendet. Kongl. Maj:t har den 28 Maj 1897 utfärdat kungörelse angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor, att lända till efter rättelse från och med år 1898 tills vidare.

Arbetareförsäkringsfonden. Sedan sistlidna års Riksdag bifallit Kongl. Maj:ts framställning att till arbetareförsäkringsfonden i riksstaten för år 1898 afsätta 1,400,000 kronor, har Kongl. Maj:t den 11 Juni 1897 förordnat, att dessa medel skola af Statskontoret förvaltas på sätt i nådiga brefvet den 15 November 1895 föreskrifvits i afseende å de af Riksdagen för år 1896 afsatta medel för ifrågavarande ändamål.

En framstående plats bland hvad under år 1897 sig tilldragit intages af den utställning i landets hufvudstad, der nordens folk stämt möte till inbördes täflan i konst och industri. Förvånande hafva de framsteg varit, hvarom denna utställning burit vittne; och talrika främlingar hafva strömmat hit för att med landets egna inbyggare glädjas öfver hvad under hägnen af en lång och välsignelserik fredstid blifvit uträttadt.

Allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm 1897.

Utställningen öppnades den 15 Maj och fortgick till och med den 3 Oktober.

De svenska utställarne utgjorde i rundt tal 5,200, af hvilka 2,079 kommo på afdelningen skol- och husslöjd samt 763 på afdelningen säd och frö. Från Norge var antalet utställare 718, från Danmark 348 och från Ryssland 304. I dessa siffror ingår icke konstutställningen, som för Sverige upptog omkring 220 utställare med tillsammans 670 nummer, för Norge 80 med 240, för Danmark 130 med 440 samt för den internationella afdelningen likaledes 130 med 460 nummer, allt i rundt tal.

Antalet besökande blef vida större än beräknadt var. Medan den för utställningen uppgjorda budgeten upptog endast en million kronor i inträdesavgifter, kom denna summa i verkligheten att sluta på 1,400,000 kronor, hvaraf 323,140 kronor i abonnementsavgifter. Är detta lyckliga resultat i mycket att tillskrifva utställningens utmärkta läge vid entrén till Djurgården, der den upptog en areal af 210,000 qv.-m., får dock en del anses bero på särskilda anordningar, såsom nedsatta biljettpris för skolor och arbetare, på de billighetsresor Jernvägsstyrelsen anordnade, och på de s. k. folktåg, som, på föranstaltande af utställningens förvaltningsutskott, till ett antal af 20 stycken förde stora skaror besökande, tillhörande samhällets mindre bemedlade lager, icke blott från olika delar af vårt land, utan äfven från Norge och Danmark.

I fråga om såväl industri som ock skolväsende och konst intog den svenska afdelningen en synnerligt hedrande plats på utställningen. Aldrig har den svenska husslöjden visat en sådan rikedom eller uppträd så till sin fördel som här. Detsamma gäller i mycket äfven vår storindustri, hvaribland särskildt må framhållas jern- och ståltillverkningen samt maskinindustrien och transportväsendet. Äfven af skogshandteringens och fiskerinäringens utveckling gafs en mångsidig belysning genom synnerligt instruktiva och omfattande specialutställningar. Sådant var ock förhållandet med trädgårdsskötseln, hvars alster voro fördelade på en vår-, en sommar- och en höstutställning.

Ät armén och flottan var en gemensam byggnad upplåten, i hvilken var samladt dels ett historiskt åskådningsmaterial, dels ett modernt, belysande landt- och sjöförsvaret under olika tider.

Den svenska konstslöjden framstod i allmänhet synnerligt till sin fördel. I synnerhet häfdade den svenska keramiken den höga ståndpunkt, den sedan

gammalt intagit, och äfven glasindustrien visade ett anmärkningsvärdt uppsving i konstnärligt hänseende.

I sammanhang med utställningen höllos talrika möten och kongresser, såsom konstnärsmötet, nordiska teknikermötet, sjöfartsmötet, materialprofningkongressen, journalistkongressen, landbrukskongressen, fiskerikonferensen m. fl., hvilkas arbeten tvifvelsutan skola göra utställningen än mera fruktbringande och i vidare kretsar sprida kännedomen om vårt land, dess konst, kultur och industri.

Verldsutställningen i Paris år 1900. Sedan Kongl. Maj:t för Sveriges del antagit den af franska regeringen gjorda inbjudning att taga del i 1900 års verldsutställning i Paris, har Kongl. Maj:t uppdragit åt en komité att vidtaga alla de för Sveriges deltagande erforderliga åtgärder och handlägga dithörande ärenden, som icke äro af beskaffenhet att böra underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

Statens upphandlings- och entreprenadväsende. Kongl. Maj:t har den 1 Juli 1897 utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse af 4 § i Kongl. förordningen angående statens upphandlings- och entreprenadväsende m. m. den 17 November 1893.

Tillstånd för utländingar att i riket idka handel m. m. Kongl. Maj:t har under år 1897 beviljat 61 utländingar tillstånd att i riket idka handel eller annan näring.

Exportagent. Kongl. Maj:t har under år 1897 beviljat understöd åt en handelsagent för att i Egypten fortfarande verka för afsättning af alster af svensk industri och svenska näringar samt i allmänhet för utvecklingen af Sveriges handelsförbindelser med sagda land.

Patent- och registreringsväsendet. Under år 1897 hafva till Patent- och Registreringsverket inkommit 1,947 ansökningar om patent och 660 ansökningar om registrering af varumärken. Under året har Patent- och Registreringsverket meddelat 1,149 patent och registrerat 362 varumärken.

Under samma år hafva till Patent- och Registreringsverket inkommit 3,229 anmälanden till aktiebolagsregistret, deraf 2,660 afsett registrering af aktiebolag, för hvilka Kongl. Maj:t före 1897 års början fastställt ordning, samt 265 registrering af aktiebolag, bildade enligt lagen den 28 Juni 1895. Af de äldre bolagen hafva 1,574 och af de nya bolagen 190 registrerats och af de registrerade nya bolagen, hvilkas sammanlagda tecknade aktiekapital utgör 52,201,790 kronor, deraf 42,503,770 kronor 46 öre inbetalts, äro:

3 st. försäkringsaktiebolag med ett sammanlagdt aktiekapital af kr.	825,500
4 » jernvägsaktiebolag d:o d:o	» 12,572,400
97 » industri- och fabriksaktiebolag d:o d:o	» 23,818,700
21 » rederiaktiebolag d:o d:o	» 2,103,200
31 » handels- och hushållsföreningsaktiebolag d:o d:o	» 1,604,300
3 » bankaktiebolag d:o d:o	» 8,000,000
31 » aktiebolag bildade för hvarjehanda ändamål d:o d:o	» 3,277,690

Kongl. Maj:t har utfärdat kungörelser den 14 Maj 1897 angående ändrad lydelse af 8 § i nådiga kungörelsen om aktiebolagsregistrets förande m. m. den 18 Maj 1896 och angående ändring af nådiga kungörelsen om utgifvande af samlingar omfattande de ur aktiebolagsregistret, föreningsregistren och handelsregistren kungjorda uppgifter den 5 Juni 1896 samt den 25 Juni 1897 angående ändrad lydelse af 2 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga kungörelse angående beskaffenheten af de handlingar, som i ärenden rörande registrering af varumärken inlemnas, den 31 December 1895.

Den af Kongl. Maj:t den 7 Juni 1895 tillsatta komité för utarbetande af förslag till lagstiftning rörande in- och utländska försäkringsanstalters verksamhet har den 10 September 1897 afgifvit förslag och betänkande i ämnet.

In- och utländska försäkringsanstalters verksamhet.

I anledning af gjord framställning om Gotlands läns förflyttning från östra till mellersta väg- och vattenbyggnadsdistriktet, har Kongl. Maj:t den 22 Oktober 1897, med bifall härtill, utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse af § 10 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga instruktion för Dess Väg- och Vattenbyggnadsstyrelse den 28 September 1888.

Gotlands läns förläggande från östra till mellersta väg- och vattenbyggnadsdistriktet.

Från odlingslånefonden hafva under år 1897 lån beviljats till ett sammanlagdt belopp af 281,330 kronor.

Odlingslånefonden.

Kongl. Maj:t har den 28 Maj 1897 utfärdat kungörelse angående dispositionen af anslag till bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar.

Bidrag till kostnaden för vägdelningar.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och vattenbyggnadsarbetena hafva, enligt uppgift af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, under år 1897 såsom fullbordade godkänts:

Allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten.

58 vägbyggnadsföretag, omfattande en längd af 40,54 nymil, för hvilka kostnaden beräknats till 1,161,657 kronor 70 öre, hvaruf såsom statsbidrag åtnjutits 766,878 kronor 50 öre;

2 hamnarbeten, för hvilka kostnaden beräknats till 157,300 kronor, deraf 101,087 kronor 33 öre anvisats såsom anslag utan återbetalningsskyldighet;

25 frostafdikningsföretag, för hvilka kostnaden beräknats till 312,885 kronor, hvaraf såsom statsbidrag utan återbetalningsskyldighet åtnjutits 91,451 kronor 46 öre, och utgör den genom dessa företag afdikade arealen 6,738,63 hektar;

26 odlingsföretag för en beräknad totalkostnad af 596,971 kronor 30 öre, till hvilka utaf statsmedel anvisats 379,700 kronor såsom lån; och utgör den genom dessa företag från vatten befriade eller eljest förbättrade arealen 3,023,43 hektar.

Koncessioner
å enskilda
jernvägs-
anläggningar.

Kongl. Maj:t har under år 1897 beviljat koncessioner å följande jernvägsanläggningar:

från statens jernvägsstation i Malmö till Trelleborgs hamn;
från Roma jernvägsstation å Gotlands jernvägsaktiebolags jernväg till Slite lastage- och hamnplats i Othems socken;

från Kalmar läns östra jernvägs station i Kalmar till Torsås;
från Tygelsjö station å Malmö—Trelleborgs jernväg till Vestra Klagstorp;
från Sölvesborg till Elmhults station vid södra stambanan;
från Fridhem—Elfsereds jernvägs slutpunkt i Elfsered till närheten af Mjögå kyrka;

från Pålshöja station vid vestra stambanan till Örebro;
mellan Ramnäs och Kolbäckers stationer å Stockholm—Vesterås—Bergslagens jernväg;

från Näsby hållplats vid Stockholm—Rimbo jernväg till Åkers-Berga i Österåkers socken af Stockholms län;

från Holmsjö station å Karlskrona—Vexjö jernväg öfver Eringsboda till Elmeboda;

från Linköping öfver Rimfors och Kisa till Vimmerby;

från Ystad till Genarps station å Malmö—Genarps jernväg;

från Sala station å norra stambanan öfver Gysinge till Gefle—Dala jernväg vid Hagaström;

från Enköpings hamn öfver Heby till någon punkt inom Enåkers socken, der sammanslutningen med jernvägen från Sala öfver Gysinge till Hagaström eger rum;

från Forsbacka station å Gefle—Dala jernväg till en punkt i närheten af Alderhulten i Öster Fernebo socken med förbindelselinie från en punkt å denna jernväg i närheten af Yttertorp till en punkt i närheten af Vestanås; samt

från Borås station å Göteborg—Borås jernväg öfver Vernamo till Alfve-stads station å södra stambanan.

Vidare har Kongl. Maj:t beviljat Halmstad—Nässjö jernvägsaktiebolag rättighet att utvidga sin jernväg medelst anläggning af en bibana från en punkt å bolagets jernväg, belägen 750 meter nordost om Torups station, till Rydö bruk.

Derjemte har Kongl. Maj:t beviljat Uddevalla—Venersborg—Herrljunga jernvägsaktiebolag och Borås jernvägsaktiebolag rättighet att, enligt fastställda planer, omlägga sina jernvägar till en spårvidd af 1,435 meter.

Under år 1897 hafva för allmän person- och godstrafik upplåtits:

Eslöf—Hörby jernvägsaktiebolags jernväg från statens jernvägsstation i Eslöf till Hörby station å Hör—Hörby jernväg med 1,435 meters spårvidd och 24 kilometers längd;

Örebro—Svartå jernvägsaktiebolags jernväg från Örebro till Svartå station vid nordvestra stambanan med 1,435 meters spårvidd och 49 kilometers längd;

Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolags jernväg från Ockelbo till Norrsundet vid Östersjön med 0,891 meters spårvidd och 26,8 kilometers längd;

bandelen Markaryd—Strömsnäs af Skåne—Smålands jernvägsaktiebolags jernväg från Markaryds station å Skåne—Smålands jernväg till Vernamo station å Halmstad—Nässjö jernväg med 1,435 meters spårvidd och 14,2 kilometers längd;

Vexjö—Tingsryds jernvägsaktiebolags jernväg mellan Vexjö jernvägsstation och Tingsryds station å Bredåkra—Tingsryds jernväg med 1,067 meters spårvidd och 45 kilometers längd;

Mellersta Östergötlands jernvägsaktiebolags jernväg från Fogelsta jernvägsstation till Linköping med 0,891 meters spårvidd och 39,2 kilometers längd;

Kalmar läns östra jernvägsaktiebolags jernväg från Kalmar till Berga station å Nässjö—Oskarshamns jernväg med 0,891 meters spårvidd och 76,6 kilometers längd;

bandelen Lidköping—Hellekis af Kinnekulle—Lidköpings jernvägsaktiebolags jernväg från Mariestad—Kinnekulle jernväg i närheten af Gössäters station till Lidköping—Skara—Stenstorps jernväg i närheten af Lidköpings station med 0,891 meters spårvidd och 25 kilometers längd;

Nettraby—Alnaryds jernvägsaktiebolags jernväg från Nettraby station å Mellersta Blekinge jernväg till Alnaryd, jemte ett hamnspår till Nettraby kyrka, med 0,6 meters spårvidd och 17,7 kilometers längd.

Dessutom har den Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag tillhöriga Dala—Ockelbo jernväg med 0,891 meters spårvidd och 59,5 kilometers längd — deraf den 29,9 kilometer långa delen Vintjern—Jädraås sedan år 1884 varit upplåten för godstrafik — under årets lopp i sin helhet öppnats för allmän person- och godstrafik.

Längden af de under år 1897 för allmän trafik öppnade jernbanor och bandelar uppgår sålunda till 347,1 kilometer; och utgjorde hela längden af de enskilda jernvägarne vid årets slut 6,577,6 kilometer.

Af de enskilda jernvägarne äro 142 lokomotivbanor med 6,560,9 kilometers längd och 6 hästbanor med 16,7 kilometers längd.

Af lokomotivbanorna hafva

80 st. med en längd af 4,178,9 km. en spårvidd af 1,435 m.	
2 » » » » » 134,7 » » » » 1,217 »	
1 » » » » » 18,2 » » » » 1,188 »	
2 » » » » » 48,3 » » » » 1,093 »	
10 » » » » » 439,6 » » » » 1,067 »	
40 » » » » » 1,524,8 » » » » 0,891 »	
2 » » » » » 150,0 » » » » 0,802 »	
5 » » » » » 66,4 » » » » 0,600 »	
142 st.	Summa 6,560,9 km.

Statens jernvågstrafik.

Under år 1897 har ingen förändring skett i statsbanornas vid 1896 års slut trafikerade längd, 3,681 kilometer.

Bruttoinkomsten af statsbanornas trafik, vestkustbanans deri inberäknad, belöpte sig för år 1897 till omkring 36 millioner kronor.

Till Statskontoret levererade trafikmedel.

Af statens jernvägars trafikinkomster hafva under år 1897 till Statskontoret inlevererats 13,800,000 kronor eller 5,300,000 kronor mera än i riksstaten för samma år beräknats.

Jernvägsstatens organisation.

Sedan Riksdagen i hufvudsakliga delar godkänt Kongl. Maj:ts proposition den 29 Januari 1897 angående lönereglering för personalen vid statens jernvägar, har Kongl. Maj:t den 15 Oktober 1897 fastställt instruktion för Jernvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar äfvensom aflöningsreglemente för tjänstemän och betjente vid statens jernvägar, att träda i kraft med ingången af innevarande år; hvarjemte Kongl. Maj:t samma dag meddelat bestämmelse om statens jernvägars indelning i fyra distrikt.

Den 31 December 1897 har Kongl. Maj:t utfärdat tilläggsbestämmelser till ofvannämnda aflöningsreglemente för tjänstemän och betjente vid statens jernvägar.

Statens jernvägsbyggnader.

För de af Riksdagen beslutade statsbanebyggnaderna Krylbo—Örebro och Boden—Ytter Morjärv hafva definitiva utstakningar under år 1897 egt rum.

Derjemte hafva fullständiga undersökningar utförts för utrönande af lämpligaste sträckningen af en statsbana från Gellivare förbi Kiirunavaara och Luossavaara malmfält till norska gränsen i riktning mot Ofoten.

Kongl. Maj:t har den 19 November 1897 utfärdat dels förordning angående explosiva varor, dels förordning angående explosiva varors transporterande å jernväg och dels kungörelse angående anordnande af den i förstnämnda förordning under benämning af inspektion för explosiva varor omförmälda myndighet.

Explosiva
varor.

Kongl. Maj:t har den 28 Maj 1897 utfärdat kungörelse om ändring af förordningen angående expeditionslösen den 7 December 1883, såvidt den afser lösen för gravationsbevis.

Lösen för gra-
vationsbevis.

Kongl. Maj:t har den 12 Maj 1897 utfärdat lag för Sveriges Riksbank.

Lag för Sveri-
ges Riksbank.

Den 4 Juni 1897 utfärdades kungörelse i anledning af Riksdagens beslut angående Riksbankens styrelse och förvaltning.

Riksbankens
styrelse och
förvaltning.

Den 14 Maj 1897 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

Ändring i in-
struktionen för
Riksdagens
revisorer af
stats-, banko-
och riksgälda-
verken.

Den 3 December 1897 har Kongl. Maj:t utfärdat ny förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst.

Bevillning af
fast egendom
samt af
inkomst.

Kongl. Maj:t har den 21 Maj 1897 utfärdat kungörelse angående förändrad lydelse af § 4 i nådiga förordningen angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 2 December 1892.

Bevillnings-
avgifter för
särskilda för-
måner och
rättigheter.

Den 3 December 1897 utfärdades kungörelse angående ersättning till verderbörande tjenstemän för utfärdande af debetsedlar.

Ersättning för
utfärdande
af debetsedlar.

Samma dag utfärdades kungörelse angående nytt reglemente för uppboordsverket i Stockholms stad.

Uppboords-
verket i
Stockholm.

Komité för utredning af den kommunala beskattningen.

Sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse den 5 Maj 1897 anhållit, att Kongl. Maj:t tacktes låta utreda, huruvida ej den kommunala beskattningen kunde byggas på annan grund än den allmänna bevillningen och, derest detta funnes möjligt, för Riksdagen framlägga förslag till särskild kommunalskattelag, har Kongl. Maj:t den 15 Oktober samma år tillsatt en komité med uppdrag att verkställa den i Riksdagens berörda skrifvelse omfördä utredning samt att afgifva förslag till ändringar i gällande bestämmelser om kommunalbeskattningen i syfte *dels* att genom upplösning af det bestående sambandet mellan bevillningen till staten och den kommunala skattskyldigheten utväg måtte beredas till vidtagande af sådana förändringar i bevillningslagstiftningen, hvilka ur statsbeskattningens synpunkt ansåges önskvärda, men för hvilka den af nämnda samband beroende hänsynen till kommunernas skatteintresse för närvarande lade hinder i vägen, och *dels* att de för fyllandet af kommunernas behof erforderliga skattemedel måtte kommunerna beredas i den för de skattskyldige minst betungande och efter kommunernas egna förhållanden i möjligaste mån afpassade ordning; i sammanhang hvarmed komitén borde afgifva förslag till de ändringar, som af en sålunda förändrad anordning af kommunalbeskattningen kunde påkallas ej mindre i öfriga delar af kommunallagarne än afven i andra författningar.

Stämpelafgiften.

Kongl. Maj:t har den 12 November 1897 utfärdat kungörelse angående stämpelafgiften.

Mantalskrifning i Stockholm.

Den 28 Maj 1897 utfärdade Kongl. Maj:t förordning angående mantalskrifning i Stockholm.

Tiden för aflemnande till Kammarrätten af räkenskaper för granskning.

Kongl. Maj:t har den 22 Januari 1897 utfärdat kungörelse angående tiden för aflemnande till Kongl. Kammarrätten af de räkenskaper, hvilka hos Kammarrätten böra undergå granskning.

Redovisning för verkställighet af bötesbeslut m. m.

Samma dag förordnade Kongl. Maj:t, att kungörelsen den 5 Juli 1884 angående redovisning inom länen för verkställigheten af meddelade bötesbeslut och för infutna bötesmedel skall, intill dess särskilda föreskrifter i ämnet meddelats, varda i tillämpliga delar gällande jemväl för Stockholm.

Fullmäktiges för delegarne i Civilstatens pensionsinrättning sammanträde.

Den 29 Januari 1897 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse med kallelse till sammanträde af fullmäktige för delegarne i Civilstatens pensionsinrättning.

Pensionskomitén.

Det af komitén för ordnande af pensionsväsendet för statens civile tjänst-innehafvare samt för deras enkor och barn den 28 Maj 1894 afgifna betän-

kande har Kongl. Maj:t remitterat, i hvad detsamma berörde Civilstatens pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa, till fullmäktige för delegarne i nämnda inrättning för afgifvande af förnyadt utlåtande, hvilket jemväl numera afgifvits, samt till Generalpoststyrelsen att i berörda ärende afgifva utlåtande.

Kongl. Maj:t har den 26 November 1897 utfärdat kungörelse angående Medaljtaxa. förnyad taxa för lösen af medaljer vid Kongl. Myntverket.

Den 1 September 1897 utfärdades kungörelse angående pregel å jubileums- Pregel å jubileumsmynt. mynt å två kronor.

Vid Myntverket hafva sedan sista Riksdags sammanträde blifvit utmyntade: Myntverket.	
Silfvermynt: 2-kronor af vanlig pregel	kr. 413,638,00,
Jubileumsmynt å 2-kronor	» 492,220,00,
1-kronor	» 735,391,00,
25-ören	» 274,325,25,
10-ören	» 81,883,80,
Bronsmynt: 5-ören	» 28,482,80,
2-ören	» 25,990,40,
1-ören	» 25,442,24,
hvarjemte under samma tid från Myntverket, hufvudsakligen till landsorten, utvexlats:	
i silfvermynt	kr. 4,078,300,
» bronsmynt	» 85,650,
samt under enahanda tid preglats 16,891 stycken medaljer till värde af 85,203 kronor 79 öre.	

Sedan 1895 års Riksdag anhållit, att Kongl. Maj:t tacktes låta verkställa utredning dels i hvilka fall och i hvilken omfattning statstjänster af olika lönegrader för närvarande vore förenade med andra tjänstebefattningar, för hvilka lön eller arvode erhöles, dels ock i hvad ordning och efter hvilka grunder frågan om tillstånd till sådan förening af tjänster af vederbörande pröfvades, samt med anledning af denna utredning vidtagna och till Riksdagens kännedom meddela de åtgärder, som kunde anses lämpliga till förebyggande af missbruk genom tjänsters förening, samt chefen för Finansdepartementet, enligt nådigt uppdrag från vederbörande verk och myndigheter infordrat de uppgifter, som erfordrades för verkställande af den utaf Riksdagen begärda utredningen, och derefter låtit utarbета en sammanfattning af berörda uppgifter, hvilken sammanfattning blifvit till trycket befordrad, har Kongl. Maj:t, enär såsom vilkor för åtnjutande af de med embeten eller tjänster vid vissa arbetsverk eller stater förenade löneförmåner blifvit genom särskilda nådiga före-

Förening af statstjänst med annan tjänstebefattning.

skrifter stadgadt, att med innehafvande embete eller tjenst icke finge — med vissa angifna undantag — förenas annan tjenst å rikets, riksdagens eller kom-
muns stat, ej heller annan tjenstebefattning, med mindre den befunnes icke
vara hinderlig för fullgörandet af tjenstgöringen i förstnämnda befattning, men
allmänt gällande föreskrift sagnades rörande det sätt, hvarpå tillstånd till sådan
förening borde af embets- eller tjänsteman sökas, genom kungörelse den 3 De-
cember 1897 funnit godt förordna, att embets- eller tjänsteman vid något af
ofvan omförmälda embetsverk eller stater, som önskar med innehafvande em-
bete eller tjenst förena annan tjenstebefattning, för hvilken lön eller arfvode
erhålles, skall skriftligen begära tillstånd härtill, chef för verk eller stat hos
Kongl. Maj:t, ledamot i kollegium eller annat embetsverk hos verkets chef
samt annan embets- eller tjänsteman hos den myndighet, under hvilken han
lyder; äfvensom att i de fall, då beslut i fråga, hvarom nu blifvit sagdt, med-
delas af annan än Kongl. Maj:t, anteckning om beslutet bör hos vederbörande
myndighet göras.

Jernvägspost- Jernvägspostbefordran har anordnats å de enskilda jernvägslinierna Eslöf—
befordran. Hörby, Visby—Vestkinde, Örebro—Svartå, Lingshed—Ockelbo—Norrundet,
Vexjö—Tingsryd, Linköping—Fogelsta, Kalmar—Berga, Markaryd—Strömsnäs'
bruk och Lidköping—Hellekis.

De fasta post- Under år 1897 har någon förändring i fråga om postkontorens antal icke
anstalterna. egt rum, hvadan detsamma vid årsskiftet fortfarande utgör 186.

Efter indragning af en del äldre och inrättande af nya poststationer upp-
gick vid 1897 års slut hela antalet fasta postanstalter till 2,406, eller 58 flera
än vid 1896 års utgång.

Antalet post- Under år 1896, det senaste, för hvilket fullständiga statistiska uppgifter
försändelser. föreligga, hafva inom riket blifvit behandlade 182,923,354 postförsändelser af
alla slag, hvilket antal vid jämförelse med nästföregående år utvisar en tillök-
ning af 8,19 procent.

Särskildt hafva på grund af abonnement blifvit genom postverket fort-
skaffade 88,618,736 nummerexemplar tidningar och tidskrifter, hvilket utvisar en
tillökning af 9,61 procent.

Förstärkning i Under år 1897 hafva beslut fattats om ej oväsentlig förökning i postverkets
ordinarie postperso- *ordinarie* tjänstepersonal, i det att å verkets aflöningsstat för år 1898 upptagits
nalen. 75 nya postexpeditörstjänster och 150 nya vaktbetjentbefattningar.

Nytt posthus i Genom Kongl. Maj:ts och senaste Riksdags beslut har postverket under år
Stockholm. 1897 kunnat förvärfva en å lämplig plats belägen tomtkomplex för nytt post-

hus i Stockholm och satts i tillfälle att år 1898 påbörja uppförandet derstädes af en tidsenlig posthusbyggnad.

Tillverkning af frankokouvert å tio öres valör, hvilket slag af frankotecken på senare tider endast föga användts, har upphört.

Deremot hafva i rörelsen utsläppts enkla, vanliga brefkort å fem öres valör med i vissa afseenden ändradt utseende, hvarjemte anstalt fogats om tillhandahållande af jemväl dubbla dylika brefkort med motsvarande utseende.

Till minne af Hans Maj:t Konungens tjugufemårsjubileum såsom konung har i sammanhang med jubileumshögtidigheterna sistförlidne höst, särskildt utgivits ett för inrikes korrespondens afsedt brefkort å vanlig valör, tryckt å bättre papper och med prydligare, för ändamålet lämpad utstyrelse.

I fråga om postkontors skyldighet att förmedla postanvisnings-, postförskotts- och inkasseringrörelsen vid poststationer af första och andra klass hafva, för tillämpning från och med 1898 års början, utfärdats förändrade, af förhållandena, och särskildt ur kontrollsynpunkt, påkallade föreskrifter.

Från ingången af Maj månad 1897 har postbefordran egt rum å den nya sjöpostlinien Trelleborg—Sassnitz.

Förutom den utvexling af vanliga postanvisningar, som förut anordnats mellan Sverige samt vissa orter i Turkiet genom förmedling af postanstalter, som tyska, franska eller britiska postförvaltningarna inrättat derstädes, har under år 1897 jemväl anordnats dylik utvexling mellan Sverige samt åtskilliga turkiska orter genom förmedling af postanstalter, inrättade derstädes af österrikiska postförvaltningen. Vidare har utvexling af postanvisningar anordnats mellan Sverige och tyska postagenturen i Apia (Samoaöarna).

Genom nådigt bref den 19 Mars 1897 har i fråga om afgifterna för befordran af tidningar och tidskrifter mellan Norge och Finland i slutet transit öfver Sverige medgifvits enahanda nedsättning, som, enligt gällande bestämmelser om postförbindelsen mellan Sverige och Norge, förut beviljats för tidningar och tidskrifter, som, utan att vara förskrifna genom svenska postverket, försändas mellan, å ena sidan, Norge och, å andra sidan, Tyskland samt der bortom belägna länder i slutet transit öfver Sverige.

Vid den i Washington under nästlidna år hållna verdenspostkongress, hvari ombud för Sverige deltagit, hafva samtliga de inom Verldspostföreningen gällande

Upphörd tillverkning af vissa frankotecken.

Ändradt utseende å vissa frankotecken.

Jubileumsbrefkort.

Postkontors förmedling af poststations postanvisningsrörelse m. m.

Sjöpostlinien Trelleborg—Sassnitz.

Postanvisningsutvexling med vissa utrikes orter.

Transitersättning för befordran af tidningar mellan Norge och Finland.

Postkongress i Washington.

konventioner och aftal med tillhörande expeditonsreglementen varit föremål för revision.

Skydd mot för- Kongl. Maj:t har den 30 Juli 1897 utfärdat kungörelse angående skydd
falskning eller mot förfalskning eller missbruk för Österrikes, Spaniens, spanska kolonierna
missbruk för
Österrikes m. fl. Cubas, Porto Ricos och Philippinernas, britiska kolonien Nord-Borneos samt
länderns frimär- britiska skyddsområdet Sarawaks frimärken och andra frankostämplat.
ken m. m.

Postsparban- Antalet postanstalter, hvilka såsom postsparbankskontor betjena allmän-
ken. heten med emottagande och utbetalande af postsparbanksmedel, utgjorde vid
1897 års slut 2,365 st., hvarjemte sparmärkesförsäljningsställenas antal uppgick
till 4,244, deraf 2,378 postanstalter.

De utelöpande motböckernas antal utgjorde vid 1897 års ingång 451,872.
Under året hafva utfärdats 87,867 motböcker, under det att 36,070 böcker
dödats, hvadan antalet i omlopp varande motböcker vid årets slut utgjorde
503,669.

Under årets lopp insattes i Postsparbanken 19,843,692 kronor och uttogos
13,155,311 kronor, i följd hvaraf delegarnes behållning, som vid 1897 års början
uppgick till 49,733,809 kronor 59 öre, ökats med 6,688,381 kronor och vid
årets utgång uppgick till 56,422,190 kronor, oberäknadt upplupna räntor
för året.

De af Postsparbanken förvaltade medlen voro vid 1897 års utgång place-
rade dels uti obligationer, utfärdade af svenska staten, Sveriges allmänna hypo-
teksbank eller kommuner inom landet till ett bokfördt värde af 46,664,037
kronor 78 öre, dels ock i direkta lån till kommuner till ett sammanlagdt kapi-
talbelopp af 10,494,276 kronor 07 öre, hvarjemte vid årets utgång i Riksbanken
innestodo, förutom ränta, 566,980 kronor 03 öre.

Statstelegraf- Efter senaste Riksdags sammanträde hafva inom statstelegrafnätet såsom
nätet. slutresultat af årets byggnadsarbeten tillkommit 81,8 km. linier och 352,9 km.
trådledningar, så att telegrafnätet vid 1897 års slut upptog i linier och kablar
8,656,5 km. samt i ledningar 24,783,4 km.

Indragen tele- På grund af nådigt bemyndigande har telegrafstationen i Ratan in-
grafstation. dragits, i hvars ställe inrättats en telefonstation, hvarigenom tillfälle till tele-
gramväxling med denna ort fortfarande är allmänheten beredt.

Nyinrättade Rikstelefonstationer, tillgängliga jemväl för befordran af in- och utländska
rikstelefon- telegrammer, hafva öppnats i Karlsborg och Kinnekulle inom Skaraborgs län
stationer. samt i Flen inom Södermanlands län.

Å allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm har från och med Telegrafstation den 5 Maj till och med den 23 Oktober varit inrättad en filialtelegrafstation i utställningen i Stockholm. förening med telefonstation, öppen från kl. 9 f. m. till kl. 7 e. m.

Vid telefonstationerna å 16 orter inom riket har anordnats telegramexpe- Telefonstationer, anordnade dition för utväxling af telegrammer på svenska språket till och från orter i för telegramväxling. Sverige, Norge och Danmark, hvaremot dylik expedition upphört å 4 telefonstationer.

För befordring af telegrammer, affattade på svenska språket till stationer i Sverige, Norge och Danmark, hafva öppnats två telegraminlämningsställen i Norrköping samt ett i hvardera af städerna Falun och Örnköldsvik. Telegraminlämningsställen.

I förbindelse med telegrafnätet hafva blifvit satta 19 jernvägsstationer för Jernvägsstationer i förbindelse med korrespondens inom riket samt med Norge och Danmark och 34 för allmän telegrafnätet. international korrespondens.

Statstelegrafstationerna i riket med inberäkning af 11 rikstelefonstationer utgjorde vid 1897 års utgång 176, och voro då med dem förbundna 215 telegramexpeditioner för befordran af telegrammer på svenska språket till och från orter i Sverige, Norge och Danmark, 1,099 jernvägsstationer samt 2 på bekostnad af enskilda personer anordnade telegrafiska förbindelser, så att hela antalet af rikets i förbindelse med hvarandra stående telegrafanstalter vid slutet af samma år uppgick till 1,492. Hela antalet telegrafanstalter i riket.

Under år 1896, det senaste, för hvilket fullständig statistik är upprättad, Telegramväxlingen. hafva befordrats 1,988,654 taxerade telegrammer, deraf inländska 937,091 och utländska 1,051,563.

Sedan Kongl. Maj:t med anledning af de vid 1896 års internationella telegrafkonferens i Budapest fattade beslut samt i enlighet med Telegrafstyrelsens underdåniga förslag under den 5 sistlidne Mars funnit godt fastställa förnyadt reglemente för telegrambefordringen i riket att träda i kraft från och med den 1 Juli 1897, har i och för tillämpning från samma tidpunkt instruktionen för stationstjenstgöringen vid telegrafverket, förra och senare delen, blifvit på nytt omarbetad och af Telegrafstyrelsen den 26 sistlidne April faststald, äfvensom ny taxa för telegrammer från Sverige till utlandet utfärdad. Nytt telegrafreglemente m. m.

Inom rikstelefonnätet hafva såsom slutresultat af årets byggnadsarbeten. Statens telefonförbindelser. förutom abonnentlinier och abonnentledning, tillkommit 1,930,0 km. linier och 5,249,9 km. förbindelseledning, så att telefontätet vid 1897 års slut omfattade

i linier 9,244,0 km. samt i förbindelseledningar 33,916,4 km., deraf enkeltrådiga 3,516,8 km. och dubbeltrådiga 30,399,6 km.

Samtidig telegrafering och telefonering å en och samma dubbeltrådiga telefonledning m. m. Förutom de här ofvan upptagna ledningarna hafva genom anordningar för samtidig telegrafering och telefonering å en och samma dubbeltrådiga telefonledning samt för samtidig expedition af tre samtal å två dubbelledningar erhållits öfver 3,000 km. telegraf- och 1,500 km. telefonförbindelseledningar.

Inköpta, nyanlagda och ombyggda telefontät. Följande enskilda telefontät hafva blifvit för statens räkning inköpta, nemligen:

Åmåls telefonförenings nät,
Alingsås telefonaktiebolags nät,
Husby—Skedevi telefonförenings nät,
Kinnekulle » » ,
Hessleholm—Markaryds jernvägsledning.
Mariannelunds telefonförenings nät,
Kalmar » » ,
Bodens telefontät,
Gellivare, Malmbergets telefontät,
Lucksta telefonförenings nät,
Edsele telefontät,
telefontätet Östavall—Vallen—Rätan.
Falu telefonförenings nät,
linien Hudiksvall—Ljusdal,
Södra Vermlands telefonförenings nät.
linien Sandarne—Ljusne,
Jemtlands telefonaktiebolags nät,
Lidköpings telefonförenings nät,
Vesterås » » ,

Dessa telefontät hafva antingen redan tillträds eller tillträdas i den mån ombyggnad af desamma hinner att verkställas.

Sammanlagda antalet af de utaf telegrafverket genom köp förvärfvade och under år 1897 tillträdde enskilda telefontät äfvensom de genom nyanläggningar under året tillkomna utgör 95, hvaraf 92 under året införlivats med rikstelefontätet.

Telefonapparater. Antalet af de i telegrafverkets telefontät uppsatta telefonapparater har under år 1897 ökats med omkring 5,500, och utgjorde sammanlagda antalet af nämnda apparater vid årets slut omkring 32,500.

Vexlade telefonexpeditioner. Under år 1896, det senaste, för hvilket enligt hvad ofvan är nämndt fullständig statistik blifvit upprättad, har antalet telefonexpeditioner uppgått till

57,861,473, deraf 367,425 utgjort telefonerade telegrammer och 12,500 telefonmeddelanden samt återstoden samtal.

Kongl. Maj:t har låtit utfärda kungörelser, den 3^e April 1897 angående tilläggsafgifter till nu gällande tullsatsen å vissa slag af hudar och skinn samt skodon och den 4 påföljande Juni angående tullfrihet för kryddad skarpsill (hvassbuk), i tunnor, och saltad torskrom, oarbetad, i tunnor, hvarjemte Kongl. Maj:t sistnämnda dag fastställt ny tulltaxa att lända till efterrättelse från och med den 1 Januari innevarande år. Tulltaxan.

Sedan Kongl. Maj:t fattat beslut om upphäfvande af nådiga förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 Maj 1890, har Kongl. Maj:t den 28 Maj 1897 låtit utfärda dels förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge att lända till efterrättelse till och med den 15 Maj 1898, dels kungörelse angående varuförseln landvägen mellan de förenade rikena. Sjöfarten och gränstrafiken samt varuförseln landvägen mellan Sverige och Norge.

Enligt nådigt medgifvande har Generaltullstyrelsen inrättat tolf nya förtullningsstationer vid gränsen mot Norge. Nya tullstationer.

Kongl. Maj:t har den 12 Juli 1897 beviljat vissa lättnader vid tullbehandling i Mon, Charlottenberg och Storlien af från Norge ankommande gods. Tullbehandling af från Norge på jernväg ankommande gods.

Den 30 Juli 1897 har Kongl. Maj:t meddelat föreskrifter angående tullbehandlingen af gods, som med ångfartyg, underhållande regelbunden förbindelse mellan Sassnitz och Trelleborg, ankommer till sistnämnda stad för vidare befordran å Lund—Trelleborgs jernväg. Tullbehandling af gods, som från Sassnitz ankommer till Trelleborg.

Kongl. Maj:t har den 3 December 1897 under vissa vilkor beviljat staden Vadstena förlängning intill utgången af år 1900 af den till nästlidet års slut staden medgifna stapelstads- samt nederlags- och transitupplagsrätt. Förlängd stapelstadsrätt för Vadstena.

Beträffande sådana mindre kronoegendomar, som enligt Riksdagens beslut få försälas, har Kongl. Maj:t under år 1897 godkänt afgifna köpebud å 73 till försäljning utbudna kronoegendomar, hvilka med taxeringsvärde af tillsammans 478,400 kronor betingat ett belopp af 850,561 kronor. Försäljning af mindre kronoegendomar.

Dessutom äro för tillsammans 4,800 kronor försålda 4 jordområden tillhörande kronoegendomar, hvilka fortfarande skola utarrenderas, samt för 7,000 kronor 4 lägenheter tillhörande kronoegendomar, om hvilkas försäljning beslut är fattadt.

Skogshushållningsplaner. För 158 allmänna skogar hafva hushållningsplaner under år 1897 blifvit fastställda.

Kronoparker-nas tillökning. För bildande af nya eller utvidgning af förut befintliga kronoparker hafva köp afslutats om 7,174,65 hektar för en köpeskilling af 383,595 kronor.

Fridlysning af vildt. Med anledning af särskilda underdåniga framställningar har Kongl. Maj:t förordnat:

att inom Göteborgs och Bohus län fångande eller dödande af elgkor äfvensom af årskalfvar efter elg skall vara förbjudet under fem år från och med den 1 September 1897;

att jagt efter rådjur inom Göteborgs och Bohus län skall under fem år, räknadt från och med år 1897, vara tillåten endast under tiden från och med den 16 September till och med den 15 November;

att all jagt efter knipa, svärta, alfogel samt andra dykänder, med undantag af ejder, skall vara förbjuden:

inom Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands län från och med den 16 Mars till och med den 31 Juli,

vid färskvattnen inom Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län från och med den 16 Mars till och med den 10 Juli,

vid färskvattnen inom öfriga län i riket från och med den 16 Mars till och med den 20 Juli, samt

vid kusten af Bottniska viken söder om Vesterbottens län samt vid kusterna af Östersjön, Öresund, Kattegat och Skagerack från och med den 24 April till och med den 31 Juli; äfvensom

att inom Stockholms, Upsala, Södermanlands och Vestmanlands län all jagt efter svan skall vara förbjuden till år 1902.

Skogsingeniörer. Till enskilda skogsegares tjänst hafva jemväl under år 1897 varit anstälde sex skogsingeniörer, hvilkas verksamhet tagits i anspråk vid 146 särskilda förrättningställen under sammanlagdt 503 arbetsdagar.

Flottleder. De med statsmedel under föregående år påbörjade strömmrensingsarbetena i Lainio elf och Hvitträskbäcken samt i Stora Luleå elf äfvensom i Piteå elf hafva under år 1897 fortsatts, hvarjemte en del dylika arbeten blifvit utförda i bivatten till Torneå elf.

Skogstorp i Norrland. I enlighet med föreskriften i Kongl. brefvet den 29 Maj 1891 angående upplåtelse åt enskilde af odlingslägenheter å kronoparker i Norrbottens län för bildande af skogstorp, hafva under år 1897 kontrakt om ytterligare 16 dylika lägenheter blifvit upprättade, så att antalet upplättna skogstorp numera utgör 177.

Den 22 Oktober 1897 utfärdades kungörelse angående fördelning af kost- Fördelning af
naden för skogsindelning å boställen. kostnad för
skogsindelning
vid boställen.

Den af Kongl. Maj:t den 16 Oktober 1896 tillsatta skogskomitén har jem- Skogskomitén.
likt nådigt bemyndigande företagit resor i särskilda delar af landsorten för att
söka erhålla kännedom om dess skogsförhållanden och verkningarne af nu gäl-
lande skogslagar m. m.

Kongl. Maj:t har den 25 September 1897 utfärdat kungörelse angående Ändring i
ändring i §§ 4 och 42 i nådiga förordningen angående vilkoren för försäljning förordningen
af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj, 1895. koren för för- angående vil-
säljning af koren för för-
brännvin m. m. försäljning af
den 24 Maj brännvin m. m.
1895.

Den 31 December 1897 utfärdades kungörelse derom att det genom nådiga Upphäfande
brefven den 3 December 1740, den 29 November 1743, den 29 November 1839 af förbudet mot
och den 15 December 1848 stadgade förbud mot införsel och försäljning af införsel af
brännvin i lappmarkerna skulle upphöra att gälla. brännvin till
lappmarkerna.

Allmänna hypoteksbankens obligationsskuld, som vid 1895 års utgång ut- Allmänna hy-
gjorde 308,501,166 kronor 67 öre, uppgick vid 1896 års slut till 307,930,820 poteksbanken.
kronor, hvaraf mot inhemska obligationer 127,097,500 kronor, mot tyska 150,464,800
kronor och mot franska 30,368,520 kronor; och utgjorde räntan, hvarmed obli-
gationerna voro förskrifna, 5 % å 15,082,400 kronor, 4 1/2 % å 16,031,500 kronor,
4 % å 194,582,653 kronor 33 öre, 3 3/4 % å 26,151,200 kronor och 3 1/2 % å
56,083,066 kronor 67 öre.

Under år 1897 har af 1883 års inhemska lån försålt obligationer, afstämp-
lade till 3 3/4 % ränta, till belopp af 6,306,500 kronor. Något nytt obligationslån
har icke under samma år af hypoteksbanken upplagts. Under år 1897 hafva
följande amorteringar å bankens obligationslån verkstälts, nemligen: å inhemska
5 procentlånet 216,100 kronor, å inhemska 4 1/2 procentlånet 16,031,500, å in-
hemska 4 procentlånet 275,600 kronor, å inhemska 3 3/4 procentlånet 440,100
kronor, å inhemska 3 1/2 procentlånet 87,100 kronor, å tyska 4 procentlånet
420,000 kronor, å tyska 3 1/2 procentlånet 161,600 kronor och å franska 4 pro-
centlånet 280,440 kronor.

Enligt den öfversigt af hypoteksföreningarnes ställning vid 1896 års slut. Hypoteksför-
hvilken i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från de särskilda hypo- ningarnes
teksföreningarne, utgjorde summan af den amorteringslåneskuld, hvori hypo- ställning.
teksföreningarne, efter afdrag af de å lånen verkställda amorteringar, då häftade,

272,575,328 kronor 40 öre eller 4,957,256 kronor 90 öre mindre än vid utgången af år 1895.

Af nämnda amorteringslåneskuld tillhörde 1,316,666 kronor 67 öre lån, upptagna af hypoteksföreningarne sjelfva, samt 271,258,661 kronor 73 öre lån, som erhållits genom allmänna hypoteksbanken.

Allmänna hy-
potekskassan
för Sveriges
städer.

Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer obligationsskuld utgjorde vid 1896 års utgång 24,562,133 kronor 33 öre mot 24,797,933 kronor 33 öre vid utgången af år 1895. Under år 1897 har från hypotekskassan icke någon obligationsförsäljning egt rum.

Hypotekskassans fordringar hos delegerade stadshypoteksföreningar samt kommuner uppgick vid 1896 års slut, efter verkställd amortering, till sammanlagdt 13,237,069 kronor 30 öre.

Riksbankens
och de enskilda
bankinrättning-
arnes kassa-
tillgångar.

Riksbankens metalliska kassa utgjorde, beräknad i enlighet med bankoreglementets bestämmelser, vid slutet af November 1897 i rundt tal 31,557,100 kronor emot 25,061,800 kronor vid samma tid år 1896. Tillgången bestod i myntadt och omyntadt guld för 29,543,800 kronor samt silfvermynt enligt 1873 års myntkonvention 2,013,300 kronor.

De enskilda bankerna egde vid utgången af November 1897 i myntadt och omyntadt guld vid hufvudkontoren ett belopp af 8,158,100 kronor emot 7,500,400 kronor vid samma tid år 1896.

Det belopp i guld, som vid slutet af November 1897 fans hos aktiebankerna, utgjorde 119,200 kronor emot 624,100 kronor den 30 November 1896.

Riksbanken och de enskilda bankinrättningarna hade den 30 November 1897 fordringar hos utlandet i räkning och på grund af vaxlar till belopp af 97,268,000 kronor samt skulder å tillhopa 32,842,300 kronor, så att bankernas öfverskjutande fordran hos utlandet utgjorde 64,425,700 kronor mot 69,321,200 kronor vid samma tid år 1896. Derjemte innehade Riksbanken den 30 November 1897 utländska obligationer till ett belopp af 11,174,200 kronor mot 13,682,300 kronor samma dag år 1896.

Utelöpande
banksedlar.

Beloppet af utelöpande banksedlar var vid slutet af November 1897, i runda tal, för Riksbanken 63,501,400 kronor och för de enskilda bankerna 72,299,700 kronor eller sammanlagdt 135,801,100 kronor. Vid samma tid år 1896 var utelöpande sedelbeloppet 124,938,700 kronor, och har alltså en ökning med 10,862,400 kronor egt rum, i det att Riksbankens sedelutgifning ökats med 3,417,000 kronor och de enskilda bankernas med 7,445,400 kronor.

Uti Riksbanken och de enskilda bankinrättningarna, rörande hvilka öfver-Bankernas insigter genom Finansdepartementet offentliggöras, voro den 30 November 1897 och utlåning. innestående:

på sparkasseräkning 34,192,500 kronor emot 21,439,800 kronor samma dag år 1896,

på upp- och afskrifnings-, folio- samt löpande räkning 146,693,900 kronor emot 130,389,900 kronor samma dag år 1896,

på depositionsräkning 357,968,200 kronor emot 323,994,600 kronor samma dag år 1896.

Beloppet diskonterade inrikes vaxlar, som den 30 November 1896 utgjorde 226,007,700 kronor, var vid samma tid år 1897 258,666,300 kronor och hade således ökats med 32,658,600 kronor.

Vid slutet af November 1897 utestod såsom lån ett belopp af 401,566,600 kronor emot 333,469,400 kronor vid samma tid år 1896, hvilket således innebär en ökning af 68,097,200 kronor.

Det å kassakreditiv utestående beloppet hade från slutet af November 1896 till samma tid år 1897 ökats från 76,377,900 kronor till 81,558,400 kronor eller med 5,180,500 kronor, hvarjemte det å löpande räkning utestående beloppet under samma tid ökats från 23,822,200 kronor till 32,779,000 kronor eller med 8,956,800 kronor.

Den 30 November 1897 var derjemte på indrifning beroende ett belopp af 1,690,200 kronor emot 2,529,600 kronor samma dag år 1896.

Totalsumman af bankernas till allmänna rörelsen lemnade försträckningar utgjorde alltså vid slutet af November 1897 776,260,500 kronor emot 662,206,800 kronor vid samma tid år 1896 och hade således ökats med 114,053,700 kronor under det hela inlåningen på sparkasse-, upp- och afskrifnings-, folio- samt löpande räkning och depositionsräkning samtidigt ökats med 63,030,300 kronor, hvarjemte beloppet utelöpande sedlar ökats med 10,862,400 kronor. Under samma tid hafva bankernas fonder ökats med 32,621,400 kronor.

Under år 1897 har Kongl. Maj:t meddelat följande aktiebolag tillstånd att, utan rätt till utgifvande af egna banksedlar, drifva bankrörelse, nemligen: aktiebolaget Föreningsbanken i Stockholm, aktiebolaget Göteborgs handelsbank och aktiebolaget Örebro handelsbank. Nya bank-
aktiebolag.

Kongl. Maj:t har den 25 September 1897 tillsatt en komité med uppdrag ^{Teaterkomité.} att, under iakttagande af de vilkor, som enligt Riksdagens skrifvelse den 14 Maj 1889 blifvit fästade vid beviljandet af det ordinarie anslaget till Kongl. Operan, inkomma med yttrande och förslag i fråga om sättet för uppehållande efter den nya teaterbyggnadens öfverlemnande till statsverket af verksamheten å de Kongl. teatern, dervid hänsyn jemväl borde af komitén tagas till det förhållande, att

Dramatiska teaterns nuvarande byggnad vore af den beskaffenhet, att densamma ej vidare lämpligen borde användas för teaterverksamhet.

Frihet från ut-
mätning för
pensioner.

Kungörelser hafva af Kongl. Maj:t utfärdats angående frihet från utmätning för pensioner från Mollösunds pensionsförening och Gefle borgarskolas enke- och pupillkassa samt för gratial, utgående från Karlskrona stads enke- och pupillkassa.

Författningar
i hvarjehanda
ämnem.

På föredragning af chefen för Ecklesiastikdepartementet har Kongl. Maj:t

den 29 Januari 1897: reglemente för Tekniska högskolans materialprofvningsanstalt samt taxa för arbeten, utförda vid samma anstalt; *den 28 Maj:* förordning angående ändrad lydelse af § 11 mom. 2 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 Juli 1862; *samma dag:* kungörelse angående ändrad lydelse af § 1 i kungörelsen den 16 Juni 1875 angående anslag till högre folkskolor; *samma dag:* kungörelse om förändrad lydelse af § 1 i kungörelsen den 20 Januari 1882 angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor, sådan denna § lyder i kungörelsen den 5 Oktober 1891; *samma dag:* kungörelse angående förändrade bestämmelser i fråga om lönetillskott af allmänna medel i vissa fall för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor; *samma dag:* stadga angående pröfning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola; *samma dag:* kungörelse angående anslag af allmänna medel åt uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn och åt arbetshem för sinnesslöa; *samma dag:* kungörelse angående understöd åt lägre tekniska yrkesskolor; *samma dag:* kungörelse angående understöd till anordnande af föreläsningkurser för arbetsklassen; *den 18 Juni:* reglemente för den inom Akademien för de fria konsterna bildade pensionskassa; *den 1 Juli:* kungörelse angående afförande ur militär kyrkoförsamlings kyrkoböcker af person, hvilken, såsom dömd till urbota bestraffning, blifvit från krigsmagten skild; *samma dag:* kungörelse angående pensionsrätt för rektorer m. fl. vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarier; *samma dag:* kungörelse angående understöd för år 1898 åt äldre, behöfvande folkskolelärare; *den 10 December:* förnyad stadga angående folkundervisningen i riket; *den 22 December:* lag angående köttbesigtning och slagthus; *den 31 December:* förordning angående åtgärder mot missbruk i vissa fall vid bedrifvande af slagterirörelse m. m.; *samma dag:* kungörelse angående förändrad lydelse af § 15 mom. 3 i helsovårdsstadgan för riket den 25 Sep-

tember 1874 och *samma dag*: kungörelse med särskilda föreskrifter om besigtning och stämpling af kött enligt lagen angående köttbesigtning och slagthus.

Under år 1897 hafva tillsatts: den 21 Maj en komité för utarbetande af förslag till stadga angående undervisnings-, studie- och examensväsendet inom de teologiska fakulteterna vid rikets universitet; den 4 Juni en komité för afgifvande af betänkande och förslag rörande afskaffande eller inskränkning af lärareprofven m. m.; den 22 Oktober en komité för åstadkommande af utredning och förslag beträffande ändrade grunder för presterskapets aflöning m. m.; den 29 Oktober en komité för utredning af väckt fråga om inrättande af en statsmedicinsk anstalt, samt sistnämnda dag en kommission för afgifvande af förslag i fråga om en asyl för sinnessjuke.

Komitéeer
m. m.

Sedan af samtliga domkapitel, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium samt de teologiska fakulteterna i Upsala och Lund afgifvits utlåtanden öfver af Bibelkommissionen verkställd proföfversättning af Gamla testamentets historiska böcker, hafva berörda utlåtanden öfverlemnats till kommissionen för den åtgärd, hvartill omständigheterna må föranleda.

Bibelöfversättningen.

Tillika hafva ofvannämnda myndigheter anbefalts att yttra sig öfver ett af kommissionen afgifvet förslag till öfversättning af Gamla testamentets poetiska böcker, äfvensom lemnats tillfälle taga kännedom af inkommen proföfversättning af Jesajas bok.

Kommissionens öfversättning af gamla testamentets öfriga profetiska böcker har, enligt från kommissionen inkommet meddelande, befordrats till tryckning, som torde komma att afslutas i början af år 1898.

Sedan Kongl. Maj:t, som den 1 Oktober 1894 stadfäst ny handbok för svenska kyrkan, den 16 November samma år uppdragit åt en komité att utarbeta en musikbilaga till nämnda handbok, samt denna komité afgifvit underdånigt förslag till en sådan bilaga, innehållande hufvudsakligen bearbetningar af inom svenska kyrkan under olika tider använd lithurgisk musik, men derjemte upptagande dels bearbetningar ur lithurgiska sångverk, brukade inom evangelisk-lutherska trossamfund i Tyskland, dels ock åtskilliga inom komitén utarbetade nya stycken, har Kongl. Maj:t den 23 April 1897 funnit godt gilla omförmälda musikbilaga.

Musikbilaga till handbok för svenska kyrkan.

Kongl. Maj:t har medgifvit inrättandet af följande nya presterliga befattningar, nemligen: en presterlig tjenst vid Sophiahemmet i Stockholm, en e. o. presterlig befattning inom Nyköpings vestra pastorat, en dylik befattning inom Eskilstuna pastorat, en dylik befattning i Örebro församling, en komministers-tjenst i Helsingborgs stads- och landsförsamlingars pastorat, en komministers-

Religionsvården.

adjunktur i Brännkyrka församling, en e. o. presterlig befattning i Luleå stadsförsamling, en dylik befattning i Gellivare församling, en dylik befattning i Vilhelmina församling, en e. o. pastoratsadjunktur i Valbo församling och en pastoratsadjunktur i Solna församling.

Röstgrund vid
prestval. Kongl. Maj:t har fastställt förslag till röstgrund vid prestval inom Eskilstuna, Klosters och Fors församlingars pastorat samt inom Kristianstads och Vä församlingars pastorat.

Nya kyrkor
m. m. Under år 1897 har Kongl. Maj:t fastställt ritningar till 12 nya kyrkor, till ändring och reparation af 26 samt till altare, orgelfasad eller andra inredningsföremål i 30 kyrkor.

Öppna bref om tillstånd att genom kollekt och stambok öfver hela riket insamla bidrag till kyrkobyggnad hafva utfärdats för Arjeplogs, Gudhems och Kalfs församlingar.

Derjemte har Kongl. Maj:t medgifvit, att till understöd för svenska kyrkans missionsstyrelses verksamhet bland svenska sjömän i utländska hamnar må under hvarterdera af åren 1898, 1899 och 1900 upptagas en kollekt i alla rikets kyrkor.

Löneregleringar. Sedan Kongl. Maj:t den 8 Mars 1895 återkallat tillförene fattade beslut angående löneregleringar för Östra och Vestra Sunds församlingar, har Kongl. Maj:t den 23 April 1897 efter af vederbörande nämnd upprättadt förslag fastställt lönereglering för presterskapet i Sunne församlings odelade pastorat af Karlstads stift att gälla från och med den 1 Maj 1897 till samma dag 1927.

Kongl. Maj:t har förordnat, att af de enligt löneregleringsresolution den 12 Oktober 1869 till kyrkoherden i Skarstads, Hellums, Önums och Vara församlingars pastorat från Vara köping utgående lönemedel tills vidare och så länge nuvarande komministern i pastoratet kvarstår vid sin befattning 60 procent skola bibehållas för kyrkoherden och 40 procent tillfalla komministern.

Främmande
trosebekännare. Trefaldighets metodist-episkopalförsamlingen i Eksjö samt metodist-episkopalförsamlingen i Roma socken hafva förklarats af staten erkända med rätt till offentlig religionsöfning enligt gällande bestämmelser.

Rätt att besitta fast egendom har medgifvits metodist-episkopalförsamlingen i Sund inom Sköns församling, Trefaldighets metodist-episkopalförsamlingen i Eksjö, Nya kyrkans svenska församling, metodist-episkopalförsamlingen i Ransäter, metodist-episkopalförsamlingen i Roma socken samt metodist-episkopalförsamlingen i Degerfors inom Karlskoga socken.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande den högre undervisningen under år 1897 inspekterat högre allmänna läroverken i Nyköping och Hudiksvall samt Nya elementarskolan och Norra latinläroverket i Stockholm äfvensom lägre allmänna läroverken i Enköping, Söderhamn, Borås och Varberg samt Tekniska elementarskolan i Borås.

Inspektion.

Vid rikets allmänna läroverk utgjorde antalet lärjungar vid början af 1897 års hösttermin 15,976.

Allmänna läroverken.

Lärjungeantalet vid de pedagogier, som meddela undervisning utöfver folk-skolans ståndpunkt, uppgick höstterminen år 1897 till 204.

Under år 1897 hafva 834 lärjungar, deraf 50 qvinnor, aflagt godkänd mogenhetsexamen vid allmänna läroverk och privata läroanstalter med dimissionsrätt.

Den 28 Maj 1897 har Kongl. Maj:t låtit utfärda cirkulär angående fördelning af det utaf Riksdagen beviljade anslag för beredande åt lärare och lärarinnor vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet samt en- och tvåklassiga pedagogier af tillfällig löneförbättring under år 1898.

Profårskurser för praktisk utbildning af blifvande lärare hafva under år 1897 varit anordnade vid högre latinläroverket å Norrmalm, högre allmänna läroverket å Södermalm och högre realläroverket i Stockholm samt högre allmänna läroverken i Upsala och Lund. För att genomgå dylik kurs hafva under året 53 lärarekandidater blifvit af chefen för Ecklesiastikdepartementet till nämnda läroverk hänvisade.

Kongl. Maj:t har af det anslag å 6,000 kronor, som finnes uppfördt å de allmänna läroverkens stat till resestipendier för lärare i främmande lefvande språk vid de allmänna läroverken, tilldelat 8 sådana lärare understöd för resor i utlandet, äfvensom af det utaf Riksdagen beviljade anslag å 4,000 kronor till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, der profårskurs är anordnad, utdelat 8 resestipendier.

Kongl. Maj:t har under år 1897 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt 92 högre skolor för qvinlig ungdom äfvensom särskildt understöd för undervisning i huslig ekonomi åt 2 sådana skolor.

Högre skolor för qvinlig ungdom.

Vid Tekniska högskolan utgjorde vid början af läsåret 1896—1897 lärjungeantalet 319, deraf ordinarie elever i 1:sta årskursen 100, i 2:dra 80, i 3:dje 75, i 4:de 18, specialelever 3 samt extra elever 43.

Tekniska undervisningen.

Under läsåret 1896—1897 utgjorde elevernas antal vid Tekniska skolan i Stockholm: inom tekniska afton- och söndagsskolan 1,130, inom tekniska skolan för qvinliga lärjungar 276, inom den högre konstindustriella skolan 80 och inom

byggnadsyrkesskolan 40. Vid de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås uppgick elevernas antal samma år till 311. Vid tekniska söndags- och aftonskolan i Eskilstuna begagnades undervisningen af 165 lärjungar samt vid fackskolan i samma stad för den finare smidesindustrien af 33 lärjungar.

Kongl. Maj:t har den 26 Mars 1897 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt lägre tekniska yrkesskolor i följande städer, nemligen: Södertelje, Upsala, Nyköping, Norrköping, Jönköping, Kalmar, Visby, Karlskrona, Karlshamn, Kristianstad, Malmö, Lund, Landskrona, Helsingborg, Uddevalla, Venersborg, Borås, Lidköping, Karlstad, Örebro, Vesterås, Köping, Hedemora, Gefle, Söderhamn, Hudiksvall, Hernösand, Sundsvall, Umeå och Luleå, afvensom åt Tranås och Kopparbergs tekniska aftonskolor.

Folkskole-
läraresemina-
rierna.

Genom nådigt cirkulär den 28 Maj 1897 har Kongl. Maj:t, i enlighet med Riksdagens på nådig framställning fattade beslut, förordnat om löneförbättring för år 1898 åt lärare och lärarinnor vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarierna.

Elevernas antal utgjorde höstterminen 1897 vid rikets sju folkskolelärareseminarier 714 och fem folkskolelärarinneseminarier 489, eller tillsammans 1,203.

Afgångsexamen undergingo sistlidna års vårtermin 170 manliga och 129 qvinliga, eller tillsammans 299 elever.

Småskolelärarinneexamen aflades samma termin vid folkskolelärarinneseminarierna af 71 elever, som genomgått första och andra årens lärokurser.

Vid seminariet i Mattisudden i Jockmocks församling för lappska småskolelärares och lärarinnors bildande voro höstterminen 1897 intagna 36 elever, 7 manliga och 29 qvinliga.

Vid seminariet i Haparanda för finska småskolelärares och lärarinnors bildande voro samma termin intagna 22 elever, 3 manliga och 19 qvinliga.

Vid slutet af vårterminen år 1897 aflades examen för behörighet till lärarebefattning vid småskola af 10 elever vid seminariet i Jockmock och af 9 elever vid seminariet i Haparanda.

Vid af landsting underhållna småskolelärare- och lärarinneseminarier hafva under år 1897 enligt till Ecklesiastikdepartementet lemnade uppgifter 324 elever undergått den genom nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 föreskrifna afgangspröfning.

Enahanda pröfning har med särskildt nådigt tillstånd blifvit anställd vid af enskilda inrättade småskolelärarinneseminarier med tillsammans 262 elever.

Till stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarierna hafva för vårterminen år 1897 anvisats tillsammans 37,500 kronor, hvarjemte stipendiemedel till sammanräknadt belopp af 8,900 kronor beviljats åt seminarieelever, som tala finska eller lappska språket. För höstterminen samma

år hafva 37,500 kronor utdelats såsom stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminiarierna samt 8,630 kronor åt elever, som tala finska eller lappska språket.

Till samtliga statens seminarier har en del af den undervisningsmateriel, som genom Ecklesiastikdepartementets försorg anskaffats, blifvit kostnadsfritt utdelad.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande folkundervisningen under år 1897 inspekterat folkskolelärarinneseminarieret i Skara samt folkskolelärareseminarierna i Upsala och Göteborg.

Enligt de — jemlikt föreskriften i folkskolestadgan den 20 Januari 1882 § 67, sådan den lyder i nådiga kungörelsen den 5 Augusti 1892, samt nådiga cirkulären den 24 November 1882 och den 6 Oktober 1893 — af folkskoleinspektörerna och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor insända uppgifter angående folkundervisningen funnos år 1896 i rikets 2,387 skoldistrikt 15 högre folkskolor samt

4,064 fasta och	708 flyttande, eller tillsammans	4,772 folkskolor,
889 » »	606 » » »	1,495 mindre folkskolor,
3,543 » »	1,517 » » »	5,060 småskolor,

Summa 8,496 fasta och 2,831 flyttande, eller tillsammans 11,327 skolor, eller med inräknande af de högre folkskolorna 11,342.

I de högre folkskolorna undervisade 17 lärare samt i

folkskolorna	4,656 lärare och	2,207 lärarinnor, tillsammans	6,863,
mindre folkskolorna	249 » »	1,249 » »	1,498,
småskolorna	271 » »	5,641 » »	5,912,

Summa 5,176 lärare och 9,097 lärarinnor, tillsammans 14,273, eller med inräknande af de högre folkskolornas lärare 14,290 förutom 361 lärare och 504 lärarinnor, eller tillsammans 865, som undervisat endast i öfningsämnen eller handaslöjder.

Antalet barn af 7—14 års ålder utgjorde vid 1896 års slut 812,691, hvaraf 412,626 gossar och 400,065 flickor. Bland dessa hade

under året undervisats på något af nedan angifna sätt	748,307,
» » ej åtnjutit sådan undervisning	57,414,
hvarjemte uppgifter saknas om	6,970,

Summa 812,691.

Bland de vid årets slut befintliga barnen af 7—14 års ålder undervisades under året i

sina egna distrikts fasta folkskolor.....	364,192,	
» » » flyttande folkskolor.....	57,111,	
» » » fasta mindre folkskolor.....	35,751,	
» » » flyttande mindre folkskolor.....	30,684,	
» » » fasta småskolor.....	129,877,	
» » » flyttande småskolor.....	60,417,	
folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utom sina egna distrikt.....	15,697,	693,729,
högre folkskolor.....		241,
allmänna läroverk och fackskolor.....		12,334,
skolor för abnorma barn.....		939,
enskilda skolor.....		15,974,
hemmen.....		25,090.
		<u>Summa 748,307.</u>

Bland de vid årets slut befintliga barn af 7—14 års ålder, hvilka under året ej åtnjutit undervisning på något af ofvan angifna sätt,

hade	10,036	inhemtat folkskolans minimikurs,
»	30,478	afagt godkänd afgangspröfning samt
uteblefvo	3,366	till följd af sjukdom eller naturfel och
»	13,534	af annan anledning.

Summa 57,414.

Med inräknande af de under året aflidne samt af dem, som voro öfver eller under den ofvan angifna skolåldern af 7—14 år, undervisades i högre folkskolor 341 samt i folkskolor, mindre folkskolor och småskolor 729,918.

Utgifterna för högre folkskolor, folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgjorde under år 1896 enligt ofvannämnda uppgifter:

	Kronor.	Kronor.
för lärares och lärarinnors aflöning: kontant.....	9,446,507,	
in natura.....	1,122,572,	10,569,079,
» skolbyggnader, skolplatser och inventarier.....		2,798,937,
» undervisningsmateriel.....		285,626,
» öfriga behof.....		2,478,507,
		<u>Summa 16,132,149.</u>

Lönets tillskott af allmänna medel hafva under år 1896 för aflönande af Lönets tillskott. lärare och lärarinnor vid folkskolor, mindre folkskolor och småskolor, enligt till Ecklesiastikdepartementet inkomna uppgifter, utgått med tillsammans 4,344,970 kronor 2 öre.

Understöd har för år 1896 utgått till lärares aflöning vid 1,034 fortsätt- Fortsättnings- skolor. ningskolor med 64,350 kronor.

Understöd för främjande af undervisningen i slöjd har för år 1896 utgått till Undervisning i slöjd. 2,743 skolor med tillsammans 204,708 kronor 14 öre.

Till aflönande af vikarier för 246 folkskolelärare, som af sjukdom hindrats Statsbidrag till aflönande af kronor 88 öre. utbetalts af allmänna medel 45,569 vikarie för sjuk folkskolelärare.

Understöd till 15 högre folkskolor har för år 1896 utgått med tillsammans Högre folkskolor. 18,000 kronor.

På derom af vederbörande styrelser gjorda ansökningar har Kongl. Maj:t Folkhögskolor. för år 1897 beviljat understöd åt 28 folkhögskolor med tillsammans 71,235 kronor. Enligt styrelsernas berättelser hafva under nämnda år i dessa skolor undervisats 781 manliga och 424 qvinliga, eller tillsammans 1,205 elever.

Till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor har Kongl. Maj:t för år 1897 anvisat 14,960 kronor.

Till främjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter Folkundervisningen bland bosatta finnar utgick under år 1896 en summa af 47,304 kronor 8 öre till i rikets nordligare trakter höjande af folkskolelärares löner till och öfver minimum, till ökande af lärares löner vid mindre folkskolor samt till anskaffande af undervisningsmateriel m. m. bosatta finnar. Äfven för år 1897 hafva medel beviljats för nämnda ändamål.

Att till nedsatt pris hållas folkskolorna jemte åtskilliga andra slag af folk- Undervisningsmateriel. undervisningsanstalter tillhanda hafva följande nya läromedel blifvit anskaffade: kartor öfver Sverige och Norge samt Södermanlands län, jordglob, scioptikon, åskådningsmateriel för yt- och rymdberäkning m. m.

Åt folkskolor i rikets nordligare trakter samt åt småskolelärareseminarierna i Haparanda och Mattisudden hafva undervisningsmateriel och läroböcker dels kostnadsfritt utlemnats, dels mot nedsatt pris hållits tillhanda.

Kongl. Maj:t har för år 1897 af dertill anvisade medel beviljat understöd Undersöd åt äldre, behöfvande folkskolelärare. åt 40 äldre, behöfvande folkskolelärare med 10,000 kronor.

Läroanstalter för döfstumma och blinda. Vid seminariet å Manilla för bildandet af döfstumskolelärare voro under nästlidna läsår intagna 6 elever, 1 manlig och 5 qvinliga. Vid läsårets slut aflades afgangsexamen af 2 manliga och 3 qvinliga elever, hvilka under nämnda läsår genomgått föreskrifven profärskurs.

Under läsåret 1896—1897 undervisades vid anstalterna för öfveråriga döfstumma 108 elever, hvaraf i Vadstena 38, i Skara 31 och i Bollnäs 39.

Vid institutet för blinda å Tomtebodas voro under sistlidna läsår intagna 86 lärjungar, hvaraf 47 gossar och 39 flickor. 54 lärjungar hafva erlagt full afgift eller derunder, 8 hafva af direktionen varit intagna som frielever och 24 hafva varit frielever från de särskilda stiften och Stockholms stad. En frieleverplats från Visby och en från Strengnäs stift hafva under året varit obesatta.

Omkring 350 band blindskrifter hafva under läsåret blifvit sålda eller skänkta till behöfvande blinda.

En lärarinnekandidat har under läsåret genomgått profärskurs.

Vid förskolan för blinda i Vexjö voro under ofvannämnda läsår intagna 28 lärjungar, 17 gossar och 11 flickor.

Vid handverksskolan för blinda i Kristinehamn undervisades under samma läsår 29 lärjungar, 25 manliga och 4 qvinliga.

Vid skolhemmet i Venersborg för blinda döfstumma hafva under sistförflutna läsår 6 elever åtnjutit undervisning.

Till uppehållande af döfstumskolor har för år 1897 beviljats ett belopp af 182,275 kronor.

Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn. Af anslaget till uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn har för år 1897 tilldelats understöd åt 17 sådana anstalter med tillsammans 48,500 kronor, och hafva samtliga blifvit under året inspekterade. Derjemte hafva af samma anslag utgått 6,000 kronor till bildande af lärare vid ifrågavarande anstalter.

Understöd åt vittre författare m. m. Kongl. Maj:t har af det till understöd åt vittre författare beviljade anslag tilldelat särskilda belopp åt dels äldre vitterhetsidkare, dels yngre personer, som genom sina arbeten ådagalagt framstående anlag för vitterhet.

Antiqvariska forskningsresor. Antiqvariska forskningsresor hafva under år 1897 genom Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademiens försorg blifvit företagna i åtskilliga delar af riket.

Föreläsningskurser för arbetsklassen. Sedan Riksdagen ställt till Kongl. Maj:ts förfogande ett extra anslag för år 1898 af 35,000 kronor att användas till understöd åt sådana anstalter eller föreningar, som anordna föreläsningskurser för arbetsklassen, har Kongl. Maj:t af nämnda anslag tilldelat åtskilliga sådana anstalter understöd.

Efter det Kongl. Maj:t den 16 November 1894 uppdragit åt en komité att Fosterbarnsvården m. m. afgifva förslag till ordnande af fosterbarnsvården m. m., har underdånigt förslag af komitén under år 1897 afgifvits.

På grund af förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för Fattigvården. understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnas behöfvande personer från det andra riket, har under år 1897 liqid för år 1895 emellan de båda statskassorna blifvit gjord.

Af anslaget till sådan fattigvård, som bör bekostas af staten, hafva under år 1897 särskilda belopp blifvit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län att användas till understöd åt fattiga bland lappallmogen.

Kongl. Maj:t har meddelat föreskrifter angående tillämpning af helsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad å Nylands municipalsamhälle i Vesternorrlands län, visst område vid Karlskoga kyrkoby i Örebro län, visst område af Norrböle by i Skellefteå socken samt visst område af Lundby socken i Göteborgs och Bohus län. Helsovården.

Enligt Kongl. Maj:ts förordnande hafva förste provinsialläkarne i riket Möte af förste provinsialläkarne under fyra dagar af Augusti månad 1897 varit samlade i Stockholm för att med Medicinalstyrelsen och sins emellan öfverlägga om vissa till deras tjänst hörande ärenden.

Bidrag af statsmedel hafva beviljats till aflönande af extra provinsialläkare i Dorotea, Los, Hammerdals, Orusts vestra härads samt Tärna distrikt. Extra provinsialläkare.

Rätt till tjänstårsberäkning lika med den, civile läkare i statens tjänst åtnjuta, har medgifvits för extra provinsialläkarne i ofvannämnda distrikt samt dessutom för extra provinsialläkarne i Svedala, Strömstads, Bollnäs, Ofvånåkers, Smedjebackens, Mörtsfors, Kungshamns, Tranås, Tollarps, Töreboda, Hjortqvarns, Klintehamns, Fjellbacka, Valdemarsviks och Elfdalens distrikt.

Kongl. Maj:t har medgifvit inrättandet af nya apotek i Landskrona, Kalmar och Mörtsfors, hvarjemte Kongl. Maj:t föreskrifvit, dels att medikamentsförråden i Malung och Byske skola förändras till sjelfständiga apotek, dels ock att medikamentsförråd skola inrättas i Hammerdals extra provinsialläkaredistrikt samt i Fjellbacka och Säfsjö. Nya apotek.

Nedanstående hospitals- och asylbyggnadsarbeten äro under 1897 års lopp utförda: Hospitalsväsendet.

Vid Upsala asyl är all invändig puts inom administrationshuset, maskinbyggnaden och portvaktsstugan fullbordad och en del snickeri derstädes utfördt; paviljongerna II, IV och VI äro förda under tak, dessutom är grunden lagd till paviljongerna III, V och VII äfvensom till köksbyggnaden och verkstadshuset. Förberedande ritningsarbeten till värmeledning äfvensom till den elektriska belysningen äro utförda, så att dessa arbeten nu kunna utbjudas å entreprenad.

Vid Kristinehamns hospital äro nya anläggningar af ångvärmeledning inom afdelningarna C och D inom mans- och qvinsafdelningarna i det närmaste afslutade, nytt maskin- och ångpannehus uppfördt samt elektrisk belysning anordnad inom hela hospitalet.

Sedan de förberedande arbetena med ritningar, arbetsbeskrifningar, förslagskontrakt och dylikt, afseende uppförandet af nya läkarebostäder vid Vadstena hospital och asyl samt Nyköpings hospital, blifvit fullbordade, hafva dessa arbeten nu utbjudits på entreprenad.

Medicinal-
väsendet.

Vid 1897 års ingång uppgick barnmorskornas antal i hela riket till 2,656.

Under loppet af år 1897 hafva 106 elever blifvit vid rikets trenne läroanstalter för barnmorskor utexaminerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöfva barnmorskeyrket.

Af dessa hafva utgått: från Stockholms läroanstalt 51, från den i Göteborg 40 och från den i Lund 15.

Vidare hafva 97 barnmorskor under år 1897 — deraf 58 i Stockholm och 39 i Göteborg — hvilka efter erhållen undervisning ådagalagt godkända insigter och färdighet i den instrumentala förlossningskonsten, förklarats berättigade att under vissa vilkor utöfva äfven denna del af förlossningskonsten.

Enligt af Medicinalstyrelsen år 1897 till Kongl. Maj:t afgifven berättelse angående skyddskoppymningen i riket utgjorde antalet af dem, som under år 1896 med framgång vaccinerats, 110,771. Samma år hafva 126 revaccinationer anmälts.

Veterinär-
undervis-
ningen.

Vid Veterinärinstitutet i Stockholm hafva under år 1896 82 personer erhållit teoretisk och praktisk undervisning, deraf 51 såsom veterinärelever och 31 såsom hofslagarelärlingar (11 civila och 20 militära). Af veterinäreleverna hafva 11 aflagt veterinärexamen och af lärlingarne 21 hofslagarexamen (11 civila och 10 militära).

Vid veterinärinrättningen i Skara hafva under år 1896 24 (8 civila och 16 militära) hofslagarelärlingar erhållit undervisning och af dessa hafva 16 (8 civila och 8 militära) utexaminerats såsom hofslagare.

Under år 1897 hafva vid Veterinärinstitutet i Stockholm 78 personer erhållit teoretisk och praktisk undervisning, deraf 45 såsom veterinärelever och

33 såsom hofslagarelärlingar (12 civila och 21 militära). Af veterinäreleverna har ingen aflagt veterinärexamen, men af lärlingarne hafva 22 undergått hofslagareexamen (12 civila och 10 militära).

Under sistnämnda år hafva vid veterinärrättningen i Skara undervisats 22 lärlingar (4 civila och 18 militära) och såsom hofslagare utexaminerats 12 (4 civila och 8 militära).

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms slott den 18 Januari 1898.

OSCAR.

L. ANNERSTEDT.
